Budapest, 1904. Kilencedik évfolyam. 4. szám. Hétfő, január 4.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor. 50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

A BUDAPESTI NAPLÓ
Budapesten és vidéken egyaránt
egyes számonkint 2 krajcár

Az előfizetési dij az eddiginek fele:
7 frt helyett 7 korona félévre
3 frt 50 helyett 3 kor. 50 fill. negyed évre
1 frt 20 helyett 1 kor. 20 fill. egy hóra

Panszlavizmus és kivándorlás.

Budapest, január 3.

Általánosan ismeretes, hogy hazánk szláv elemeinek kivándorlása az utolsó évtizedben akkora mérveket öltött, hogy azoknak száma, kik évenkint, Magyarország északi megyéit elhagyva, az uj világban uj hazát alapitanak maguknak, aránylag még az olasz kivándorlókét is nagyrészben fölülmulja. Épkézlábu emberek, kiknek kötelességük volna erős karjukat a hazai ipar szolgálatába állitani, a vándorbothoz nyulnak, hogy az uj hazában, nem ismerve a nyelvet, nyomortól és inségtől kényszeritve, a legnehezebb, sőt életveszélyes munkákat végezzenek, hogy azután, sokesztendős szükölködés után, ha nem is üres zsebbel, de mindenesetre beteg lélekkel hazájukba visszatérjenek, ahol ifjuságukat töltötték és ahová őket övéik után való vágyuk vonzza. A magyar állam, amely eme tömeges kivándorlás által megmérhetetlen kárt szenved, külön kivándorlási bizottságot létesitett, amely a szegénységet tartva a kivándorlás okának, az ipar fellenditésében látja az egyedüli eszközt, amely a kivándorlók számának csökkentésére vezetne. És az ipar fellenditésével csökkenne is a kivándorlók száma, ha a kivándorlás egyedüli oka a szegénység volna és semmiféle más ok azt nem befolyásolná. De van más ok is és azt legjobban bizonyitja az a körülmény, hogy a lakosság, megvetve az itthon kinálkozó munkát, a vándorbothoz nyul és távol a hazájától, idegen földön próbál szerencsét. Nagy-Bittsében például, egy 3000 lakossal biró helységben, járásbiróság székhelyén, nem messze a morva határtól, nyolc év előtt gyufagyárat létesitettek és a környék lakossága között, amely, a kivándorlás csökkentése céljából létesitett bizottság állitása szerint, munka hiányában kénytelen a vándorbothoz nyulni, csak kevés volt az olyan, aki hajlandóságot mutatott az itthon kinálkozó gyári munkához, és a gyár tulajdonosa kénytelen volt a délebben fekvő vidékekről hozatni munkaerőket. De hiszen már amaz egy körülmény, hogy szegény és gazdag egyaránt rabja a kivándorlási mozgalomnak és hogy négy évtizeddel ezelőtt, amikor hazánk északi megyéinek lakossága még sokkal szegényebb volt, mint jelenleg, egy kivándorlási eset a legnagyobb ritkaságok közé tartozott, teljesen kizárja azt, hogy a kivándorlás egyesegyedüli inditóoka a felsőmagyarországi megyék lakosságának elszegényedése lehessen.

Vegyük csak kissé szemügyre a felsőmagyarországi helységek jólétére vonatkozó, rendelkezésünkre álló nemzetgazdasági adatok közül a már fentebb emlitett Nagy-Bittse mezővárosra vonatkozókat, amely helység környékével együtt dacára annak, hogy négy gyár és egy sörfőzde székhelye, hallatlan nagy kontingens kivándorlót szolgáltat. Az emlitett, 3000 lakossal biró városkának nem kevesebb, mint két pénzintézete van, amelyek mindegyike a helység és környéke lakosságának pénztári betéteiképpen egy millió koronát mutathat föl. E mellett azonban megjegyzendő, hogy ennek a mezővárosnak a környéke nem valami nagy; hiszen már amaz egy körülmény, hogy a közelében, 17 kilométernyire Nagy-Bittsétől Zsolna fekszik, amely város a szerfölött nagy forgalom folytán az utolsó évtizedben az északnyugoti felföld középpontja lett, és hogy ez a város igen kedvező fekvése folytán közelből-távolból mindent magához vonz, Nagy-Bittse részéről valami nagy kiterjedéssel biró hatást teljesen kizár. És hogy a mezőváros, valamint a környéke oly szegénységet, amely rendes körülmények között kivándorlásra kényszeritene, nem ismer, a már emlitett adatokon kivül még ama tények is bizonyitják, hogy ebben a helységben külföldi és belföldi, ugynevezett nélkülözhető élelmicikkek, mint kávé, cukor, mandula stb. kocsinként, cukorkák, déligyümölcsök pedig métermázsánként vétetnek és hogy ez a városka, amely az 1900. évi népszámlálás kimutatása szerint 3058 lakost számlál, kik 415 házban (köztük kevés emelettel) laknak, 20.000 korona egyenes államadót fizetnek, melynek megtelelőleg a lakosság keresete sem lehet kivándorlásra kényszerető csekély. Negyven évvel ezelőtt azonban, amikor Nagy-Bittsében pénzintézet még nem volt, amikor a fentebb emlitett élelmicikkek csak kilogrammonként vagy egyáltalában nem vétettek, amikor az egyenes államadó nem 20.000, hanem csak 2000 korona volt, a lakosság keresete tehát szintén jóval kisebb lehetett és amikor nem öt, hanem csak egyetlen egy gyár müködött, a nép jóléte tehát tetemesen alsóbbrendü volt, a kivándorlást, néhány emlitésre sem méltó eset kivételével, nem ismerték. Ma azonban, amikor a jólét annyival emelkedett, nem is ritkán fordul elő, hogy a nyári hónapokban, főleg pedig julius és augusztus havában, Nagy-Bittse környékéből hetenként még 60 ember is a vándorbothoz nyul, hogy az uj világban boldogulást keressen. A kivándorlás tehát, dacára annak, hogy a szegénység apad, folyton-folyvást növekedik, ugy hogy *a szegénység semmi körülmények között sem lehet szláv elemeink tömeges kivándorlásának egyesegyedüli oka.*

Igaz ugyan, hogy számolnunk kell azzal a faktorral is, hogy a mai viszonyok között az életszükségletek kielégitése sokkal nagyobb

TÁRCA

A boriték.

— A *Budapesti Napló* tárcája. —

Irta: *Léon Xanrof.*

I.

(Tea mellett a „Züllött Leányokat Fölsegitő Egyesület" elegáns választmányi hölgyei emberbaráti vállalkozásuk sanyaru pénztári helyzetéről értekeznek. A tanácskozás az elnöknőnek, a csinos Lepécher d'Orgueil komtessznek a lakásán folyik.)

Az elnöknő: Mondja csak, kedves báróné, hát nem volt Crasse urnál, amint megkértem? Az uram azt mondja, hogy többszörös milliomos. Szóval, okvetetlenül...

A báróné: Óh, kedvesem! Volt már énnekem dolgom vele! Amikor a jótékonyság és emberszeretet müveiről van szó, egyáltalában nem kapható ez az ur!

Az elnöknő: Hiszen senki sem kivánja tőle, hogy fáradozzék! Csak pénzt...

Egy hölgy: Hogy Crasse ur pénzt adjon?! Akkor nagyon rosszul ismeri Crasse urat!... Crasse ur olyan zsugori, hogy ha a sok háza közül valamelyikben valami javitás már elkerülhetetlen, hát ő maga végzi el...

Egy másik hölgy: Az igaz! Azt mondják, hogy még a tapétát is maga ragasztja fel...

Egy harmadik hölgy: ... Es hogy boldogtalan, amiért a testi terjedelme miatt nem bujhatik be a kéményekbe, hogy maga tisztogathassa őket!

Az elnöknő: Ah, ugyan, hölgyeim! Hisz ezek csak mesék!... Elképzelhetetlen, hogy az ilyen gazdag ember vonakodnék attól, hogy filléreivel... Ej, csak ügyesen kell csinálni a dolgot!

A báróné (*csipősen*): Nos, kedvesem, ha olyan jó tanácsokat tud adni, csak fáradjon el Crasse urhoz!

Az elnöknő (*szintoly érzékenyen*): Kérem, a legnagyobb gyönyörüséggel, drága báróné! Meg fogom látogatni és rá fogom venni, hogy adakozzék a „Züllött Leányokat Fölsegitő Egyesület" javára... (*Szónokiasan*): Munkánk ugyancsak könnyü volna, ha nem vállalnók el azokat az apró kellemetlenségeket, amelyek elkerülhetetlenek a közömbösség és az önzés legyőzése közben!

A báróné (*gunyosan*): Lelkem mélyéből kivánok sikert, drága barátnőm! Csakhogy akit meg akar látogatni, az nem ember, hanem páncélhajó!

Az elnöknő (*nevetve*): Akkor torpedóvá fogok átalakulni!

A báróné (*szintugy*): Fogadok, hogy hajótörést fog szenvedni!

Az elnöknő: Majd elválik! Tartom a fogadást!... Hölgyeim, ha holnap öt órára megint idefáradnának, átadhatnám Crasse ur adományát.

(A hölgyek lármás tetszészajba rejtik el tamáskodásukat, a tea- és kétszersült-fogyasztás tetőpontját éri el.)

II.

(Kifejezett bizalma ellenére is Lepécher d'Orgueil komtessz lelke mélyén mégis nyugtalan kissé vállalkozásának eredménye felől. Másnap gondosan kiöltözködik, legujabb kalapját, legbüvölőbb mosolyát ölti fel s igy fölfegyverkezve elmegy, Crasse urhoz. Csöngetésére egy bizalmatlanul pislogó szolga nyitja ki az ajtót.)

Az elnöknő: Itthon van Crasse ur?

A szolga (*valami erőszakoskodó kérelmezőt gyanitva*): Paranesol?

Az elnöknő: Személyes ügyben jöttem. (*Ravaszul*): Crasse ur nemde tulajdonosa az Avenue du Bois 106. számu házának?

A szolga (*abban a hitben, hogy lakásbérletről van szó, sokkal barátságosabban*): Ugy van, asszonyom.... Ha befáradni méltóztatnék!... Rögtön értesitem az urat... Kit jelenthetek be?

(A csinos elnöknő átadja a névjegyét. Egy „szalon"-ba vezetik, amely akár a Szahara sivatag, ugy van butorozva. Néhány pillanat mulva már az a szerencse éri, hogy a ház ura előtt áll. Crasse ur ötvenes, vastag és csuf, apró, szurós szemü, rosszul borotválva, még rosszabbul megmosakodva, nyilvánvalóan nagyon takarékoskodik a szappannal is. Halóköntöst visel, amely olyan tisztátlan és foltozott, hogy egy bérkocsiló is visszautasitaná, ha takaróul akarnák ráadni.)

Crasse ur (*csaknem szeretetreméltó mosolylyal meghajlik... Nem érzéketlen vendégének a szépsége iránt*): Asszonyom...

Az elnöknő (*összeszedve a bátorságát*): Uram, nagy sulyt fektettem arra, hogy személyesen keressem fel, a helyett, hogy ezt a szerencsét ama hölgyek valamelyikének engedtem volna át, akik olyan szivesek s támogatnak egy nemes, emberbaráti mü...

Crasse ur (*nyugtalanul*): Nemes, emberbaráti mü?... Bocsánat, hát nem lakás dolgában?...

Az elnöknő (*egy lajstromot szedve elő, mosolyogva*): Nem, uram... én a „Züllött Leányokat Fölsegitő Egye...

Crasse ur (*élénken közbeszólva*): Ő! Végtelenül sajnálom, asszonyom, de nekem megvannak a magam szegényei!

Az elnöknő (*ezeket a szegényeket alattomban megsajnálva*): Bocsánat, uram, nem az ön pénze...

Crasse ur (*kissé megnyugodva*): Csakugyan nem?

Az elnöknő (*a legédesebb mosolyával*): Semmiképpen sem! Csak a neve!... (*Széttárja a lajstro-*

költséggel jár, mint negyven évvel ezelőtt, de nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy nemzetgazdaságilag bebizonyítható az a tény, hogy amily mértékben nőtt a szükséglet, olyanban nőtt a kereset is és hogy a paraszt és iparos, ha negyven évvel ezelőtt nem kényszerült a vándorbothoz nyulni, hogy a megélhetés módját megtalálhassa, ma erre még kevésbé kényszerül, mert a szükséglet és kereset teljes fedezéséhez az utolsó évtizedekben a lakosság jólétének emelkedése is járult. De annál nagyobb befolyással van a kivándorlásra az a körülmény, hogy a munkát az uj világban jobban fizetik, és ez az, ami a munkásosztály nagy részét Amerikába csalja, dacára annak, hogy az ott levő viszonyokat nagyon is jól ismeri és tudja, hogy ott a megélhetés sokkal drágább és sokkal nagyobb munkát követelnek tőle, mint minálunk Magyarországban. De a dollár mindig nagy hatást gyakorolt és fokozódott mértékben gyakorol a mai korban. A pénz után való hajsza, az a vágy: többet birni, mint amennyi kell, — mindig tul ajdonságavolt az embernek és igy a szlávnak is. Amerikába vándorol ki tehát, ahol, kockára téve saját egészségét, a legnehezebb munkákat is végzi, csak hogy két dollárt keressen naponta, amiből az egyiket életszükségletei kielégitésére forditja, a másikat pedig a hazahozandó tőkéhez csatolja. És minden megtakaritott dollár Európába hozva két forinttal egyenértékü. Megütközhetünk tehát azon, hogy pénzvágyó elemek, keveselve azt, amit itthon kereshetnek, elhagyják szülőföldjüket és karjukat nem a hazai, hanem az amerikai ipar szolgálatába állitják? Valóban nem.

De azok, akik a szegénység és az európai munkásviszonyok, vagyis az Amerikában divó nagyobb munkabér miatt hagyják el hazájukat, az összes kivándorlóknak csak kétharmadát teszik. A harmadik nem belső, hanem külső hatás alatt állva nyul a vándorbothoz és ez a külső hatás a panszlavizmus. Ennek vezetői agitálnak a kivándorlás mellett, nagyon jól ismerve a szláv nép ama tulajdonságát, hogy a kivándorolt keblében szülőföldjéhez való szeretete soha ki nem alszik és nyomorogni fog, csak hogy hazájába térhessen vissza és abban a földben aludhassa örök álmát, amely ősei sirja által szent előtte. Ezt az erényt kiaknázzák, kiaknázzák ama férfiak, kik ugyancsak annak birtokában vannak — vagy legalább is voltak. Különösnek, sőt érthetetlennek tetszik, hogy a szláv mozgalom, amely egyedüli támaszát a szláv elemekben leli, ezek kivándorlását nagy részben elősegitse. De ez azonnal nem lesz érthetetlen előttünk, ha meggondoljuk, hogy a panszlavizmus a kivándorlásból tömérdek hasznot huz. A parasztnak ugyanis nincsen annyi pénze, amennyire szüksége van, hogy az Amerikába való utazásnak költségeit fedezhesse. Tehát a legközelebbi panszláv zugbankot keresi fel és ez kölcsönöz pénzt 8—12 százalékra, hiszen házra és telekre ruháztatik be. És vajjon ki csinálta a jó üzletet? Világos, hogy a panszláv bank, vagy jobban mondva, a panszlavizmus. Mert a szegény paraszt kamatján fizetik a bank hivatalnokait, akik kivétel nélkül egytől-egyig panszláv agitátorok, valamint a szegény paraszt kamatjait használják fel a különböző panszláv célok keresztülvitelére is. A kivándorolt pedig künn éhezik, takarékoskodik, hogy szorgalmasan amortizálhasson, családjának pénzt küldhessen és hazájába visszatérve, egy kis megtakaritott tőkével is rendelkezzék. Ezt azután a zugbankban négy százalék kamatra helyezi el és ez azt a már emlitett módon 8—12 százalékkal értékesiti. Megint nyereség a panszlavizmus javára, azaz ez idea vezetői számára, mert ezek állanak a bankok élén. És hogy mire használják fel a szegény paraszton megvett kamatot, legjobban bizonyitja a következő, ujabb keletü eset: ifj. Hurbant, a hirhedt panszláv vezér fiát, egy a magyarok ellen irt pánszláv izgató verséért a m. kir. törvényszék nagyobb börtönbüntetésre itélte; ennek letöltése után a panszláv idea vezetői, jól tudva, hogy valami hasonló szolgálat lesz Hurban ur köszönete, a panszláv „költőt“ a szláv idea győzelemre jutásáért hüvösön töltött idejéért tizezer rubel kárpótlásban részesitették. A panszlavizmusnak tehát, miként láttuk, megmérhetetlen haszna van a kivándorlásból és éppen azért a szláv idea vezetői részéről egyenes agitáció folyik ennek érdekében. És mivel a „sült galambokat, amelyek Amerikában csak ugy repülnek az ember szájába“, mindenki óhajtja megkóstolni, ezért szegény és gazdag különbség nélkül nyul a vándorbothoz, hogy ha csalódva is, pénzzel — a panszláv bank számára — térjen vissza hazájába. És az összes kivándorlóknak becslésem szerint egy harmada az olyan, aki sem szegénységtől kényszeritve, sem pedig az uj világban divó nagyobb munkabér kedvéért hagyja el országát, hanem csakis azért nyul a vándorbothoz, hogy az előtte az agitációk alkalmából ideális állapotunak feltüntetett Amerikában „munka nélkül pénzt szerezhessen“. És az ezt az agitációt folytató agitátorok, kik egyuttal a panszláv idea vezetői és kik közül minden 3000—4000 lakossal biró helységben hárman-négyen találhatók, jól megkülönböztetendők azoktól, akiket „amerikai ügynökök“ neve alatt ismerünk és akik a kivándorlók hajójegyéből bizonyos százalékot vagy valamelyik amerikai nagyiparostól a kivándorlók számának megfelelően bizonyos összeget kapnak. A „panszláv agitátorok“ pedig, mint már fentebb emlitettük, a kivándorlásból egész más irányu hasznot huznak. Hogy eddigelé a kivándorlás ügyében kifejtett müködésük ismeretlen volt előttünk, ama körülménynek tulajdonitandó, hogy e fogalommal: „amerikai ügynök“ oly sok visszaélés történik, hogy ha — mint ez már többször is előfordult — panszláv agitátort kivándorlási agitációk közben tetten érnek, amerikai ügynöknek kürtölik világgá, mit az, hogy a panszláv gazdálkodást le ne leplezze, szivesen hagy helyben.

Ily körülmények között tehát nem is lehet csodálkozni azon, hogy a kivándorlók száma évről-évre szaporodik, ugy hogy a Kárpátok vidékén több száz, sőt több ezer (például Rovne község) lakossal biró helységek vannak, amelyek — horribile dictu — nem rendelkeznek ötvennél több legénynyel és érett emberkorban levő férfiuval. Hiszen a panszlavizmus az utolsó évtizedben hallatlan mérveket öltött és mivel ez a hazánkra nagyon is káros mozgalom — mint fentebb bizonyitottuk — szláv elemeink kivándorlásának egyik oka, természetes, hogy ez a baj is évről-évre nagyobb meg nagyobb mértékben történik, ugyannyira, hogy egy több száz lakossal rendelkező faluban nincs több ötven meglett embernél. Pedig volna eszköz elég a kivándorlás csökkentésére; és ha ezeket alkalmaznók, csak amaz elemeket nem tudnók a hazai ipar szolgálatába állitani, akik a nagyobb munkabér kedvéért hagyják el szülőföldjüket. Mert az amerikai munkabérhez hasonló nagyságut nemcsak hogy lehetetlenség minálunk meghonositani, hanem lehetetlenség egész Európában. De azok, akiket az a körülmény csal ki Amerikába, hogy a munkát az uj világban jobban fizetik, mint minálunk, az összes kivándorlóknak csak egyharmadát teszik; kétharmada pedig részint szegénységtől kényszeritve, részint pedig a panszláv vezérek agitációitól befolyásoltatva nyulnak a vándorbothoz. És ezt a kétharmadot itthon tudnók tartani, ez a kétharmad nem amerikai, hanem magyar érdekeket szolgálna. És e cél elérése nem is volna oly nagy pénzáldozatokkal egybekötve. Egyrészt a szegénység apasztására az ipart kellene fejleszteni, hogy mindenki munkához juthasson, továbbá oly

---

mot és átnyujtja.) Kicsiny vagy nagyobb összeggel, az nekem mindegy!

Crasse ur (fulladozó bosszusággal): Nem, asszonyom, nagyon sajnálom ... nem tehetem ... elvem ellen való!

Az elnöknő (makacsul): Bocsásson meg, uram, ha tudná, milyen érdekesek a mi züllött leányaink ... (*Próbálkozik az elérzékenyitéssel*): Ha tudná, mennyi könnyet száritanak fel az ön fillérei, mennyi existenciát mentenek meg, ha tudná, mennyire áldják majd a nevét, mennyi áhitatos imát küldenek majd önért az égbe.

Crasse ur (akire ez a csábító perspektiva épp oly hatást tesz, mint egy ágyura az a gondolat, hogy piócákat rakasson magára, vendégét az ajtó felé szoritva): Bocsánat, de el kell mennem valahova.

Az elnöknő (akinek az önzés bátorságot adott): Igazán, uram, ön nem tagadhatja meg tőlem!... (*Ellenfelének az érzékenységét akarja felszgatni*): Gondolja csak el, micsoda rossz hire lesz, ha köztudomásra jut a vonakodása! Mindenki tudja, hogy ön gazdag, nagyon gazdag ... Mindenki zsugorinak fogja tartani ... Már most is olyasféle hire van, hogy fukar, de az nem lehet igaz ... meg vagyok róla győződve!

Crasse ur (még erre az argumentumra is egészen érzéketlenül, Lepécher d'Orgueil grófnőt az ajtó felé terelve): Öltözködnöm kell, asszonyom ... sürgős dolgom van ...

Az elnöknő (a bosszuságtól csaknem sirva): Ó! ... Hát semmivel sem lehet önt meglágyitani, uram? ... Olyan örömet szerezne nekem, ha adna valamit! Olyan hálás volnék ön iránt! ...

Crasse ur (megáll hirtelen és sajátságosan csillogó szemmel nézegeti a csinos elnöknőt): Csakugyan? Olyan hálás volna? ...

Az elnöknő (ismét bátorságra kapva): Igen, uram, lelkem mélyéből hálás leszek ... esküszöm önnek!

Crasse ur (a vállát vonogatva): Ó, azt csak ugy mondják ... Hanem mikor arra kerül a sor, hogy a háládatosságot tettel is bebizonyitsák ...

Az elnöknő (aki a sikerre való kilátástól minden óvatosságot félretesz): Milyen bizonyitékát kivánja a hálának? Szóljon! Kész vagyok ... Mindenre kész vagyok!

Crasse ur (akinek a szeme ujra csillogni kezd): Mindenre? Még ... egy ... csókra is?

Az elnöknő (felháborodva, teli utálattal): Uram! ... Ön ...

(A grófné éppen az ajtó felé fordul már, de abban a pillanatban hirtelen eszébe jut a megelőző napon történt megbeszélés s visszafojtja azt a kemény szót, amely már az ajkára akart tolulni ... A választmányi hölgyek most már bizonyosan mohón lesik az ő beszámolóját az elért eredményről! Micsoda megaláztatás volna az, ha kudarcát kellene előadnia! ... Micsoda diadal lesz az ellenben, ha átadhatja ennek az ellenszenves fickónak az adományát, azt a drágán megfizetett adományt! ... Kell-e azt valakinek tudni, hogy ...? És aztán ... a szegényekért különben is hozhat az ember valami áldozatot is! ... A csinos elnöknő töprengve megáll.)

Crasse ur: Nos?

Az elnöknő (elszántan): Jó! Arra is kész vagyok ... Csak azt kivánom, hogy adománya kellő arányban is legyen az... áldozattal, amelyet tőlem követel ...

Crasse ur (nyugtalanul): Megfelelő arányban? ... Mennyire is taksál asszonyom egy csókot? ...

Az elnöknő (vizsgálgatva a ház urát): Öntől? Ezer frank! És csakis azért, mert a szegényeké!

Crasse ur (felpattanva): Ezer frank?! ... (*Hirtelen meggondolva magát, nagyon barátságosan*): Ezer frank? Jó! (*Előveszi a lajstromot s beir ezer frankot, miközben a csinos elnöknő nagy örömében arról az áldozatról is megfeledkezik, amelylyel ezt a váratlan eredményt megfizetnie kell.*) És most? ...

Az elnöknő (a szemét lehunyva): Kérem, uram!

(Az ellenszenvtől és az utálattól remegve, d'Orgueil grófnő elvisei a magára vállalt áldozatot. Azután lángoló arccal az ajtó felé fordul, Crasse ur azonban egy kézmozdulattal várakozásra szólitja fel s a szomszéd szobába megy.)

Crasse ur (néhány pillanat mulva visszatér s vendégének mosolyogva zárt boritékot ad át): Pontos fizető volt asszonyom ... én is az akarok lenni!

Az elnöknő (ujjai között a boritékban lágy papirost érez): Adieu, uram! Köszönöm!

Crasse ur (meghajlik): Én vagyok adósa, asszonyom!

III.

(A bárónő és a többi választmányi hölgy lázasan várakozik és előre is mulatnak a grófnő kudarcán. Lepécher d'Orgueil grófnő végre belép. Utközben elég ideje volt arra, hogy összeszedje magát. Mosolygó arccal lép be, a diadalán érzett öröm teljesen elmosta róla a kiállott kellemetlenségek nyomait.)

A hölgyek mind: Nos?

Az elnöknő (kecses mozdulattal széttárva a lajstromot s a zárt boritékkal együtt a bárónénak átnyujtva): Olvassa, barátnőm!

A báróné (nem hisz a szemének): Crasse ur — ezer frank!

(A választmányi hölgyek néma ámulattal néznek a grófnőre, majd a csodálat kitörései, gratulációk.)

Az elnöknő (aki a dicsőséget fenékig akarja kiélvezni): És rögtön ki is fizette! Bontsa csak fel a boritékot! Nem akartam önt megfosztani az élvezettől, hogy maga tépje fel!

(A bárónő mohón feltépi a boritékot, amelyből erre kihull egy — selyempapirlapocska ... egészen közönséges selyempapir.)

———

pénzintézetet létesiteni, amely nem arra törekszik, hogy az önálló kisiparosnak az Amerikába való kivándorlását elősegitse, hanem őt támogassa abban, hogy otthon maradva a hazai ipart szolgálhassa, végül pedig a panszlavizmus üzelmeinek meggátlására a panszláv bankokat kellene megszüntetni és a népet felvilágositani. És ezen eszközök alkalmazásával a kivándorlók számát egyharmadra szállithatjuk le: amaz ezreknek és ezreknek tehát, akik évenkint hazájokat elhagyják, hogy az uj világban boldogulást keressenek, kétharmada itthon maradna és karját nem az amerikai, hanem a magyar ipar szolgálatába állitaná. Mekkora haladást idézne ez elő iparunkban?! Ezen az uton talán még az annyira komplikált „önálló ipar" problémája is megoldódnék.

Mahler Lénárd.

BELFÖLD

A képviselőház ülése. Holnap, hétfőn ujra összeül a képviselőház és folytatja a véderő-provizorium általános tárgyalását. Általános politikai körökben az a vélemény, hogy holnap már megtörténhetik a szavazás és nem lehetetlen, hogy név szerint. Ha a kimerült ugronisták nem is rendelkeznek a szükséges husz emberrel, de azt hiszik, hogy a függetlenségi pártból többen csatlakoznának Ugronékhoz, ha azok névszerinti szavazást kérnék, hogy ezzel is jelezzék annak a kérdésnek nagy fontosságát, amely körül ők is hónapokig obstruáltak.

——

Belépés a szabadelvűpártba. Báró *Ambrózy* Gyula főrendiházi tag levelet irt báró *Podmaniczky* Frigyeshez, a szabadelvűpárt elnökéhez és bejelenti abban, hogy pártonkivüli állását elhagyva, belép a szabadelvűpártba. Elhatározását a sulyos politikai helyzettel okolja meg és azzal a meggyőződésével, hogy Tisza István erkölcsi bátorsága meg fogja találni a kibontakozás utját.

——

Két mandátum. *Tapolczáról* táviratozzák, hogy *Glaser* városbiró elnöklésével ma a város és a vidék nagy érdeklődése mellett a szabadelvűpárt népes értekezletet tartott, amelyen *Makfalvay* Géza földmivelésügyi államtitkárt a közügy terén tanusitott ügybuzgóságáért képviselővé jelölte. Az értekezlet ezután elhatározta, hogy egy tiztagu küldöttséget meneszt Budapestre a jelölthöz, felkérvén őt a jelöltség elfogadására. A választók közt a hangulat igen lelkes.

Nagykárolyból jelentik, hogy gróf *Károlyi* György, a nagykárolyi választókerület pártonkivüli képviselőjelöltje ma délután mondotta el Nagy-Károlyban programmbeszédét. A nagy számmal összegyült polgárságnak, a félhivatalos távirat szerint, tetszett a programmbeszéd és különösen az a kijelentés, hogy a nemzeti kivánalmak az 1867: XII. t.-c. keretén belül leendő megvalósitásáért fog küzdeni. Pártba nem lép be. — ugymond — mert politikai függetlenségét nem akarja feláldozni, Gróf Károlyinak ellenjelöltje nincs és igy egyhangu megválasztásra van kilátás. A választás január 14-én lesz.

KÜLFÖLD

Japán követelései. *Yokohamai* táviratok szerint a japán követelések legfőbb pontjai a következők: 1. Japán és Oroszország kölcsönös kötelezettséget vállalnak Khina és Korea függetlenségének és területi épségének megóvására. 2. Kölcsönösen akarják Japán speciális érdekeit Koreában és Oroszországéit Mandsuriában és kötelezettséget vállalnak az iránt, hogy Khinában és Koreában biztositott kereskedelmi jogaikat kölcsönösen tiszteletben tartják. Az orosz kormány állitólag azt válaszolta Japánnak, hogy Mandsuria felől még tárgyalásokba sem bocsátkozik, de ajánlotta Korea északi részén egy semleges zóna felállitását, amit megint Japán elfogadhatatlannak jelentett ki.

Glasgow, január 3.

A *Clyde* melletti hajógyárakban alkalmazott tengerészmérnökök ma a japán kormánytól azt a távirati felhivást kaptak, hogy nyomban utazzanak Kanadán át Japánba. A mérnököket egy fél évvel ezelőtt a japán kormány azzal a feltétellel szerződtette, hogy meg fogják hivni őket, ha az aktiv szolgálatban való alkalmaztatásuk valószinüvé válik.

Washington, január 3.

A külügyminisztérium helyettes államtitkára hir szerint az Egyesült-Államok külföldi képviselőitől nem hivatalos jellegü hireket kapott, amelyek szerint az európai fővárosok hivatalos köreiben azt tartják, hogy a háboru Oroszország és Japán közt elkerülhető lesz.

New-York, január 3.

A lapok jelentése szerint a külügyi hivatal közli, hogy kilenc hatalomtól, amelyek között *Japán* is van, válaszokat kapott, amelyek azt a nézetet fejezik ki, hogy a szélső Kelet kérdését Oroszország és Japán közt barátságos uton fogják rendezni.

HIREK

Budapest, január 3.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 31-ikén uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Vilmos császár Sziciliában.** Rómából táviratozzák, hogy állitólag jó forrásból eredő értesülés szerint *Vilmos* császár január második felében földközi-tengeri utazásközben meglátogatja Messinát. Ez alkalomból *Viktor Emánuel* király Sziciliába fog utazni.

— **Bonaparte Matild házassága.** Nagy Napoleon tegnap elhunyt unokahugának mindig kedves emlékei közé tartozott az az idő, amikor *Lajos Napoleon* herceg, a későbbi III. Napoleon császár szerelmes volt belé. A herceg feleségül is akarta venni szép unokahugát, de Hortensia hercegnő megakadályozta tervét és *Matild* hercegnő *Demidov* Anatal jegyese lett. Egy évvel előbb *Demidov* megalapitotta az első fegyvergyárt Oroszországban és rengeteg vagyonra tett szert. Flórenceben telepedett le s megvásárolta a toskánai nagyherceg sandmeritói birtokát s megkapta hozzá a hercegi cimet is. Az esküvő fejedelmi fénynyel ment végbe és egy hires szobrász márványba faragta a vőlegény és menyasszony kezét ezzel a feliratással: *Örökre. Demidov* Pétervárra vitte fiatal nejét, hogy eldicsekedjék szépségével és származásával. Hogy mi történt a házasok közt, ma is titok, később a hercegnő sohasem beszélt férjéről másképp, mint „le mouscorite"-ről és ezzel nem akart hizelegni neki.

Fényes udvari bálra készült a pétervári udvar és arisztokrácia. *Demidovné* remek toilettet készitetett magának, elővette legdrágább ékszereit, de a gróf szigoruan megtiltotta neki, hogy a bálban megjelenhessék. *Mathilde* hercegnő várt, mig a férje a szánon a téli palotába hajtatott, aztán elkezdett öltözködni. A bemutatkozások a palotában véget értek, a cár és cárné egy másik terembe vonult, amikor megjelent a terem ajtajában egy nő magas, karcsu alakja választékos toilettben szőke haában ragyogó diadémmal. Mindenki összenézett, hogy mélyen kivágott fehér atlaszruhája felett sürü tüllkendőt viselt, amelyet kezével keble fölött összefogott. Demidov Anatole herceg előlépett; felkereste nejét, aki egykedvüen suhogott el mellette és egyenesen a cári pár felé ment. A cár előtt térdre ereszkedett, leemelte kebléről és hátáról a fátyolt, esdeklőn összekulcsolta kezeit és franciául hebegte:

— Sire, szabaditson meg attól az embertől, aki ugy bánt velem.

És lehajtotta a fejét ugy, hogy fedetlen hófehér hátán látni lehetett a kegyetlen bánásmód nyomait. Tele volt az vérvörös foltokkal.

A cár pártját fogta a szép hercegnőnek és szétválasztotta a házaspárt, kötelezve Demidovot, hogy negyedmillió frank évi apanaget fizessen elvált nejének. *Demidov* még azután is szeretett kérkedni a Bonaparte-családhoz való tartozásával és gyüjtögette az I. Napoleonra vonatkozó ereklyéket. Bonaparte Matild hercegnő, bár válásakor még csak 25 éves volt, másodszor nem ment férjhez.

— **Mulatság.** *A Budapesti Athletikai Club* február 1-én a VI—VII. kerületi kaszinó disztermében *Banó* Irén. *Kósz* Rózsi, *Heltai* Jenő, *Weltner* Béla és *Friedmann* Oszkár közreműködésével hölgyestét rendez.

— **A vasárnapi munkaszünet.** A *Kereskedelmi Alkalmazottak Országoo Egyesülete* ma délelőtt nagygyülést tartott mintegy hatszáz kereskedelmi alkalmazott részvételével. A gyülésen a fölszólalók tiltakoztak a vasárnapi munkaszünet eltörlése végett inditott mozgalom ellen. A tiltakozáshoz számos vidéki egyesület csatlakozott táviratilag. Hosszabb eszmecsere után a gyülés egyhangulag elhatározta, hogy fölterjesztést intéznek a kereskedelmi miniszterhez, amelyben a teljes vasárnapi munkaszünetnek minden szakmára való kiterjesztését kérik.

— **A chicagoi szinházégés.** A müvelt világ még ma is a chicagoi tüzkatasztrófának megdöbbentő hatása alatt áll. Chicagoban a tüzvész okozóit keresi a közvélemény és sokan a leégett szinház két igazgatójának sulyos megbüntetését követelik. A két igazgató Will *Davis* és Harry J. *Powers* igy nyilatkoztak a vizsgálóbiró előtt:

— Amennyire a tüzvész okát kipuhatolhattuk, ugy látszik, hogy legelőször a szinházi diszletek gyulladtak meg. A tüzet észrevették, még mielőtt nagyobb károkat okozott és felhivták rá a tüzoltók és a villamos szerelők figyelmét. Egy tüzoltó mindjárt el is próbálta fojtani a tüzet egy közelben levő készülék segitségével, de eddig meg nem állapitható okból a készülék megtagadta a szolgálatot, mire az emberek elrendelték az asbestfüggöny lebocsátását és más oltókészülékkel próbálkoztak meg. Mind e kisérletek folytán a közönség rémülete csak fokozódott és nyakra-főre rohantak a kijáratok felé. Huszonöt kijárat volt a szinházban, mind könnyen és kifelé nyilik. Az általános kavarodás folytán támadt légáramlat akadályozta meg a függöny funkcionálását. A közönség eszét vesztve rémes tolongással elzárta a menekülés utjait, nem törődve a szinpadról elhangzott figyelmeztetésekkel és igy történt a szerencsétlenség, amely több lélekjelenléttel könnyen el lehetett volna kerülhető. A szinház épitésénél nem takarékoskodtak és tekintettel voltak a tüzbiztonság minden követelményére. Nem is volt benne más gyulékony anyag, mint a diszitések és szinház és a nézőtér butorzata és annyi kijáratról történt gondoskodás, mint Amerika más szinházaiban.

Megható történetet mond el egy chicagoi ujság: Tegnap egy agyongyötört ember egy kis lányka holttestét be akarta vinni a villamoskocsiba. A kalauz egyszerüen leutasitotta a villamoskocsiról. A kétségbeesett ember erre minden izgatottság nélkül egy revolvert vett elő zsebéből és igy szólt:

— Az egész éjjel és az egész nap kerestem a gyermekemet; hiába néztem kocsi után, most hazaviszem kis bábimat az anyjához és szeretném látni, aki engem innen le mer parancsolni. Most előre! Az utasok a szerencsétlen embernek fogták pártját és az a vászonba takart drága kis holttestet a közuti kocsiban vihette haza.

Egy apa, miután az éjjel hiába kereste elveszettnek hitt két gyermekét, egy borzasztóan összezuzott kis holttestet vitt haza, abban a hiszemben, hogy leánykájáé. Hazaérve, mind a két gyermeke mosolyogva szaladt elébe. Csak reggelfelé vetődtek haza, miután egész éjjel kóborogtak szegények az utcákon.

— **Ujévi posta Budapesten.** A magyar királyi posta- és távirda-igazgatóság jelentést adott ki Budapest ezidei ujévi forgalmáról. A jelentésből kitünik, hogy a főváros ezidei ujévi postaforgalma a tavalyinál jóval nagyobb volt. 1903. év december hó 30-ától 1904. év január hó 2-ig feladtak Budapesten 3.505.790 levélpostai küldeményt, az előző évben 4,800.000 darabot. Kézbesitettek Budapesten 6.987.150 levélpostai küldeményt, az előző évben 5.700.000 darabot, az emelkedés száma tehát 1 287.150. Az összes ujévi levélpostaforgalom száma ezidén 13 282.340.

— **Halálozás.** *Hoffmann* Sámuel lisztnagykereskedő 73 éves korában elhunyt. Temetése e hó 5-én lesz a Gizella-malom épületéből. Az elhunytat, aki tisztelt nevet vivott ki a magyar kereskedővilágban, nagyszámu előkelő rokonság gyászolja.

— **Gyilkos napszámos.** *Klement* Ferenc napszámos az éjszaka a Murányi-utca és Csömöri-ut sarkán lévő Verseny-kávéházban összeverekedett *Fried* Mihály szállodai szolgával. Verekedés közben Friedet késsel megszurta s azután menekülni igyekezett. A Garay- és Hernád-utcák sarkán egy társasággal találkozott, amelynek egyik tagja, *Magát* Mihály kocsis utját akarta állani. Klementnek még a kezében volt a kés, amelylyel Friedet megszurta s azt most Magátnak a combjába dőfte. A szurás olyan szerencsétlen volt, hogy Magát lábán az ütőeret vágta át és a szerencsétlen ember — mire orvosi segitség érkezett — elvérzett. Klement az ujabb merénylet után visszament a Verseny-kávéházba, ahol a félreeső helyen elrejtőzött. Itt találták meg s a rendőrség letartóztatta. A meggyilkolt Magát holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Verekedések.** *Szelve* Sándor 17 éves napszámost az éjszaka a Csömöri-ut és Verseny-utca sarkán két huszár hátulról megtámadta és fejbe vágta, Szelve összeesett s hallotta, mikor a katonák föléje hajolva mondták:

— Nem ezt kerestük!

A sulyosan sebesült napszámost a Rókusba vitték; a támadó katonákat keresik. — *Fürst* Károly napszámost a Levente-utcában egy részeg társaság megtámadta és kövekkel fejbe verte. Az István-kórházba szállitották. — Az éjszaka sulyosan megsebesülve vitték a Rókus-kórházba *Német* István ügynököt. Német elmondta, hogy a Sziv-utca 4. szám alatt levő korcsma tulajdonosnője valami elintézetlen tartozása miatt három helyen megszurta.

— Ujabb tüzkatasztrófa Chicagóban. *Chicagó*ból táviratozzák, hogy e hó 2-ára virradó éjjel ujabb tüzvész réme verte föl az alvó lakosságot. Leégett a város egyik legnagyobb szállója, ahol akkor alig néhány szoba állt üresen. Borzalmas pánik tört ki a vendégek közt, akik három ember kivételével mind megmenekültek. Az a három ember odaégett, hárman sulyosan megsebesültek.

— Népgyülés a póttartalékosok behivása ügyében. A szociáldemokrata-párt ma népes nagygyülést tartott a Tattersallban a póttartalékosok behivása ügyében. Sok ezer munkás vett részt a gyülésen, amely határozati javaslatban tiltakozott a póttartalékosok behivása ellen. *Weltner* Jakab volt a gyülés első szónoka. Kiméletlen kritikát mondott a polgári pártokról, a parlamentről és elkeseredetten támadta az obstruálók kis csoportját, amely a munkásemberek ezreit fosztja meg kenyerétől. Ezzel, — ugymond, — azt érik el, hogy a kaszárnyákban megsokszorozódnak a szocializmus hivei. *Schullinger* Gyula a póttartalékosok nevében megköszönte a szociáldemokrata-párt támogatását s ajánlotta, hogy hivják fel a Szederkényi-pártot az obstrukció abbanhagyására. *Tarcai* Gyula rövid beszéde után elfogadták aztán a határozati javaslatot, amely hangsulyozza, hogy a póttartalékosok behivása törvénytelen és felesleges.

A póttartalékosok behivása — mondja a határozati javaslat — a tél küszöbén nem egyéb, mint a nép ellen intézett merénylet, mert a behivás 40.000 munkást vesz el a hasznos munkától és a családok tizezreinek pusztuláset okozza. A népgyülés tisztában van azzal, hogy ezen tiltakozásának nem lesz a kivánt eredménye, mert a parlament mai összetételében nem a nép érdekeit szolgálja, hanem csak egy csekély töredékét és ennek érdekeiben mindenkor kész a nép igazi érdekeit eláruini. Ezért harcot kell inditani a parlament ellen illetőleg az általános és titkos választási jogért ezentul sokkal erélyesebben kell a harcot fol tatni. Csak igy és csak ezzel az eszközzel lehet a rothadó parlamentet megtisztitani és a jövőben meggátolni az ilyen őrüit népellenes rendelkezéseket.

A határozati javaslat elfogadása után a nagygyülés rendben szétoszlott.

— Negyvenéves lelkészi jubileum. Dr. *Moody* András skót lelkész éppen 40 év előtt érkezett Budapestre, hogy itt skót lelkészi állását elfoglalja. Ezért hivei januar 1-én tiszteletére a hold-uccai skót református iskolabaa fényes estélyt rendeztek. A nagyérdemü lelkészt dr. *Szilassy* Aladár közigazgatási biró üdvözölte az egyház nevében. Azonkivül dr. *Verédy* Károly királyi tanfelügyelő, *Sztronk* brit főkonzul dr. *Kiss* Aron a nagypénteki társaság nevében, *Buss* Károly a skót iskola tantestülete nevében, *Szabady* Béla a Vasárnapi Egyesület nevében, *Szente* Lajos a svábhegyi református gyülekezet nevében, *Hamar* István a református theológiai akadémia nevében, dr. *Szabó* Aladár a Bethania-egylet nevében és még többen intéztek a jubiláló lelkészhez beszédeket. Az ünnepeltet számosan megajándékozták. Az összes protestáns püspökök üdvözlő levelekkel keresték fel a jubiláns lelkészt.

— Titokzatos halál. *Berecz* Lajos bérkocsist, aki a Ferenc-köruton áll kocsijával, ma estefelé a X. kerületben lévő Szemétbánya-dülőben, az utszászi vonal 25. számu szelvénye közelében a sinek mellett véres fejjel, holtan találták. A rendőrség az ügyben meginditotta a vizsgálatot és nem tartja kizártnak azt, hogy Bereczet nem a vonat gázolta el, hanem gyilkosságnak az áldozata. A fején lévő sebek ugyanis olyanok, mintha valami éles eszköztől származnának s gyanus körülmény az is, hogy a kesztyüit mintegy 50 lépésnyire a holttesttől, a sinek között találták meg. Különben kiderült már az is, hogy Berecz tegnapelőtt egy ferencvárosi korcsmában együtt mulatott egy barátjával, akivel összeveszett s verekedés közben jelentéktelenül megszurta. Nincs kizárva az az eset, hogy a szerencsétlen ember ebből kiindulólag bosszu áldozata lett. A rendőri boncolás fogja kideriteni, hogy a fején lévő sebek a vonat kerekeitől származhatnak-e, vagy pedig csak a büntény palástolása miatt vitték a holttestet a sinek mellé.

— Cipészek a fegyencmunka ellen. A budapesti cipészmesterek holnap, hétfő, este a Demokratakör helyiségében (Nagymező-utca 21.) gyülést tartanak melyen a fegyencmunka megszüntetése iránt az igazságügyminiszterhez többször beadott kérvényük ügyében fognak határozni. A fegyencmunka kárt okoz a cipész-iparosoknak, azért memorandumot akarnak intézni kormányhoz és az országgyüléshez, melyben a cipőtermelésnek a fegyházakban való beszüntetését kérik. A budapesti cipészek ipartestületének folytatólagos közgyülése január 11-én délután három órakor lesz.

— Rendőri hirek. Özvegy *Lessner* Ferencné napszámosné ma délelőtt az Ovoda-utca 32. szám alatti lakásán összeveszett a szeretőjével, aki kést rántott és összeszurkálta az asszonyt. A Rókusba vitték. — *Köfler* Kristóf kőmüves tegnap a Domb-utca 5. számu ház padlásán felakasztotta magát s meghalt. Gyógyithatatlan idegbaja miatt lett öngyilkossá. — *Győre* Sándor ruhatisztitó ma a Felső-erdősor 48. szám alatt lévő ruhatisztitó műhelyében megmérgezte magát és meghalt. Öngyilkosságának okát nem tudják.

A német császárról.

Budapest, január 3.

A *havannai Diario de la Morino* cimü ujság érdekes bizalmasságokat mond el *Vilmos* német császárról, a császár udvari környezetében élő magasállásu személyiség közlései nyomán.

Mindenekelőtt a császár beszélő-organumáról nyilatkozik, melyről utóbbi időben annyit irtak és — füllentettek. A császár organuma erőteljes és rendkivül kitartó. Nem tart felolvasót, mint azt fejedelmek tenni szokták, sőt inkább maga szeret felolvasni. Ilyenkor bizalmas kis társaságot gyüjt maga köré, melynek egyfolytában másfél órahosszat is felolvas könyvekből, ujságokból, folyóiratokból. Ezekhez a felolvasásokhoz hosszas diskussziók füződnek, amelyekben a császár élénk részt vesz. A felolvasások és diskussziók végén a császár organuma éppen olyan erőteljesen cseng, mint a kezdetén.

A császár egész szervezete ilyen erős és acélos. Fizikai ereje nem közönséges s ez az évek során a császár tevékenysége és tervszerü életmódja következtében még fokozódott. Naponként fürdik s ha tengeren utazik, erre a célra hideg tengervizet használ.

A császár testi erejét különféle sportokkal is edzi. Berlinben és Potsdamban szorgalmasan tenniszezik. A játék rendesen két órahosszat tart. Az uralkodó éppoly kitünő lovas, mint amilyen kitünő gyalogló. Ha lóra ül, másfél, sőt két órahosszat a nyeregben marad, minden alkalommal nyolc-tiz kilométert olyan erős iramban tesz meg, hogy a kiséretében lévő uraknak ugyancsak nagy erőfeszitésökbe kerül, hogy el ne maradjanak mögötte. Gyalogsétája közben is a gyors lépéseket kedveli. Ez a gyors járás azonban nem akadályozza abban, hogy élénk temperamentumának megfelelően, egyre ne társalogjon, ha az időjárás még oly zimankós is. Szenvedélyes hegymászó is. Ezért szeret Norvégiában tartózkodni, ahol a mult nyáron is Digermulen környékén a legmagasabb csucsokat megmászta. Amilyen szenvedélyes hegymászó, épp olyan szenvedélyes és fáradhatatlan vadász is. Kitünő céllövő s rominteni pompás vadászterületén négyötszáz lépés távolságból, egy jól irányzott lövéssel leteriti a szarvast. Mikor ezen a vadászterületén tartózkodik, nem ritkán esik meg, hogy hajnali négy órakor már vadászatra megy s csak tiz óra felé tér vissza a kastélyba, hogy délután aztán ujra kezdje.

A legnehezebb munka, a legmegerőltetőbb sport után is alig ván nyoma rajta a fáradtságnak. Nem egyszer történik, hogy a császár hadgyakorlatok idején, az egész napig tartó, fárasztó gyakorlat után, este megbeszéli tábornokaival a másnapi gyakorlatot. Ezek a megbeszélések néha éjfél után két óráig is elhuzódnak; hajnali négy órakor azért, kétórai alvás után, ismét nyeregben ül, hogy a gyakorlat fáradalmait ismét magára vegye. Épp ily kevéssé fárasztja a császárt, ha óraszámra állva, cercle-t tart.

Ez a kitartás jellemzi a császárt a munkánál is. Munkaereje és munkabirása messze tulhaladja a normális ember munkaerejét és munkabirását. Még utazás közben, a vasuti kocsiban vagy a hajón is dolgozik. Soha sincs „restanciája". Ami aznap elintézendő, azt aznap el is intézi s gyakran maga néz utána vajjon az elintézett ügyek el is küldettek-e. Egyedül a vasárnap az, melyet a császár a teljes pihenésnek szán.

A sok munka jó táplálkozást kivánván, a császár, angol módra, sokat eszik az első reggelire és ebédre, melyet egy órakor költ el, este azonban mérsékelt táplálékot költ el. Az első reggeli teából, hus- vagy halnemüekből áll. A halat különösen szereti. Ha tengeren van, mindennap halásznak számára s rendesen megmutattatja magának a fogást. Legkedvesebb eledele azonban ilyenkor egy tányérnyi abból, amit a hajólegénység számára főznek, melyet mutatóba minden nap elébe visznek. De nemcsak kóstolgat belőle, hanem a legalaposabban el is fogyasztja, amit szemmellátható örömmel cselekszik.

A császár nem erős dohányos. Csak gyönge szivarokat szí, ezekből is csak kettőt-hármat napjában s csak amikor uton van. Különben nyolc-tiz török cigarettát füstöl el naponkint.

SZINHÁZ, ZENE

**** Vársziuház.** Az Országos Szinész Akadémia növendékei vasárnap a *Parasztbecsületet* és a *Három testőrt* játszották a budavári szinház kis szinpadán, nagy nézőközönség előtt. Ezen az előadáson megint meglátszott, hogy *Gál* Gyula tanitotta be. A növendékek meglepő realizmussal alakitottak, különösen a Verga-féle egyfelvonásos parasztdrámában. Szantuzza személyesitője *Forgács* Rózsi mindenkit meglepett drámai erejével. Az elhagyott, megcsalt leány lelki küzdelmét és szenvedélyes fölháborodását igaz bensőséggel és megragadó fokozatokban fejezte ki. Minden patetikus deklamációtól tartózkodott és a leghevesebb indulatok kitörésében is természetes maradt. Ihlettel játszott, annyira otthon volt a szinpadon, mintha sokévi gyakorlata lenne a szinjátszás müvészetében. Az iskolai keretek közül kiemelkedő, erős és kiforrott játéka nyomán oly komoly tapsok hangoztak föl, aminőkben isten kegyelméből való tehetségeknek van részük. *Forgács* Rózsi mai föllépésével határozottan nagyigényü várakozásra jogosit pályája iránt. A népdráma egyszerü tónusa ellen a többiek sem vétettek: *Boldizsár* Andor mint Turiddu, *Kürti* József mint Alfio és *Poór* Lili mint Lóla. Mindnyájan igyekeztek eltalálni azt, ami Verga darabjában a legfontosabb: a népiesen egyszerüt, a cikornyamentes hangot, a jellemzés eleven realizmusát. Összjátékukat a közönség zajos tapssal jutalmazta. *Herczeg* Ferenc vigjátékában, a *Három testőr*ben is jól kidolgozott mulatságos részleteket látunk a Szinészakadémia növendékeitől, akik közül leginkább kiváltak: *Csillag* Klára, *Verő* Margit, *Dobi* Ferenc, *Csontos* Gyula, *Gere* Zsigmond, *Molnár* László, *Doktor* János és az ügyesen mozgó *Szentirmai* Béla, akiben a jövendő egyik jeles bonvivant-szinésze lappang.

**** Magyar Szinház.** Vasárnap ismét kétszer tették ki a Magyar Szinházban a pénztár fölé a minden jegy elkeltét hirdető táblát. Délután a *Tavasz* 39-ik előadása vonzott zsufolt házat este pedig a *Doktorkisasszony tizenötödikszer* került szinre telt nézőtér előtt. *Verő* György népszerü operettje még négyszer szerepel a hét müsorán, hétfőn, kedden, szerdán csütörtökön. Szombaton lesz az *Ordonneau-Felix* Hugó operettjének, a *Sherrynek* bemutatója.

**** Vidéki szinészet.** *Székesfehérvár*ott a mult napokban adta elő *Micsey* F. György szintársulata *A ván torlegény* cimü operettet. A cimszerepben *Szalóky* Dezső aratott nagy sikert és bőven jutott a tapsból Sz. *Pozsonyi* Lenkének. Rászolgáltak még az elismerésre *Tomori* Melissza, *Ragányi* Iza és *Sarlay* Kornél. E héten került szinre *Az ember tragédiája* is, amelyben *Vécsey* Ilona és *Kovács* Andor vivták ki a közönség tetszését.

A Rabszolgák zenéje.

— Szerző a müvéről. —

A Nemzeti Szinház igazgatója, *Somló* Sándor, szives volt megtisztelni azzal, hogy a *Rabszolgák* kisérő zenéjének megirására engemet szólitott föl. Annál örömestebb vállalkoztam erre a feladatra, mert *Palágyi* Lajos klasszikus szerkezetü tragédiájában sürün fordulnak elő zenei illusztrálásra alkalmas mozzanatok. A Róma igájában nyögő rabszolgák kórusai végigvonulnak az egész darabon és ezekben a kórusokban a földnek ugyszólván minden népfaja megnyilatkozik: a gall, a germán, a zsidó, a hellén, a szkitha, a szláv, a mór, az ethióp stb. Ezek a kórusok a darab első részében dominálnak, mig a második részt a Jupiter ellen fölházadó és a Jupiter hiveitől levert titánok hatalmas kara fejezi be.

Ezeket a kórusokat nagy kedvvel és odaadással zenésitettem meg lipcsei tartózkodásom alatt, mindegyiket a maga speciális nemzeti jellege szerint, amig a titánok karában igyekeztem megközelitni a szöveg univerzális, ünnepélyes szinvonalát. De — fájdalom — éppen ezek a részek estek áldozatul később a rendező, *Hevesi* Sándor parancsoló dispozicióinak, aki a darabot szinre alkalmazta és az énekelt kórusokat a drámai hatás szempontjából mellőzendőknek vélte. A darab sikere érdekében magát a tragédia szerzőjét is rábirta *Hevesi* Sándor, hogy a titánok kihagyásával egészen uj záradékot irjon. Eredeti alakjában a szomorujáték a titánok nagy kórusával végződött. Ez a finále technikai akadályok miatt vált lehetetlenné. A darabot most Seneca haldoklása és halála fejezi be, mialatt a szinfalak közt a kereszténység, a jövendők evangéliumának zsolozsmája hangzik föl, először halkan, majd egyre fokozódó, diadalmas erővel.

Mivel az uj dispozíciók értelmében a már kész zeneszámok nagy része kimaradt: pótolnom kellett a tetemes hiányt. Igy jött létre utólag a kereszténykóruson kivül az első és második rész közé helyezett *intermezzó*, szintén nagy zenekarra irva, mint az előadást bevezető uvertür. Amig a nyitány a lázadó rabszolgák kesergését akarja illusztrálni: a közjáték fűtémája ugy hangzik, mint egy komor gyászinduló, mely a levert lázadókat siratja, hogy ez a hangulat végül a reményt hirdető megváltás hallelujájába olvadjon át az orgonával kisért befejező zsolozsmában.

Az én kisérő zeném tehát a következő számokból áll: *nyitány, közjáték* (mind a kettő teljes zenekarra) *indulószerü részlet* Nero bevonulásakor és nagy *vegyes kar* a darab végén orgonakisérettel. Ennek a szólamát végül a zenekar intonálja és ezek az akkordok fejezik be a tragédiát. Kisebb numerusok: bevezető

zene az első felvonás kezdetén és hárfa-szóló Nero szavalása közben.

Öröm és kitüntetés volna rám nézve, ha szerény közreműködésemmel én is hozzájárulhatnék *Palágyi* Lajos tragédiájának színpadi sikeréhez.

Ifjabb Ábrányi Emil.

SPORT

*** **Auguszta főhercegnő a Mentők vivóversenyén.** A *Budapesti Önkéntes Mentő-Egyesület* javára tudvalevőleg a *Nemzeti Sport* szakrendezése mellett *vivóverseny* fog lefolyni e hó 6—10-ig a fővárosi Vigadóban, amelyet 10-ikén este ½8 órakor nagy *vivóakadémia* zár be. Az ünnepen megjelenik *Auguszta* főhercegnő védőasszony is fenséges férjével, *József Ágost* főherceggel. A fogadtatás megbeszélésére tegnap ülést tartott az ünnep intéző-bizottsága gróf *Karátsonyi* Jenő elnöklete alatt a Nemzeti Sport szerkesztőségében, hogy megállapítsa azt az előterjesztést, melyivel a hétfőn délután 4 órakor a budai Karátsonyi-palotában tartandó értekezlet elé lép. A rendező-bizottság irodája, ahol a jegyárusítás is történik, Koronahercegutca 3. I. eme elen van a *Nemzeti Sport* szerkesztőségében. Hivatalos órák déli 12—2. Az ünnep alkalmából *emléklap* jelenik meg, melybe *Auguszta* főhercegnő és *József Ágost* is írnak emléksorokat. Ily emléksorokat már beküldöttek: *Karátsonyi* Jenőné grófnő, *Nyiry* Sándor honvédelmi miniszter, gróf *Karátsonyi* Jenő, *Ludvigh* Gyula, *Rohonczy* Gida stb.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A bírák értekezlete.** A bupapesti büntetőtörvényszék összes bírái ma délelőtt 11 órakor értekezletre gyültek össze az esküdtek tanácskozóterében. A bírói kar ezt az alkalmat használta fel arra, hogy az ujév alkalmából üdvözölje *Zsitvay* Leó törvényszéki elnököt. Az üdvözlés után Zsitvay Leó elnök hosszabb beszédet intézett a bírói karhoz. Beszédében visszapillantást vetve az elmult évi működésre, a legmelegebb elismerést fejezte ki a bírói karnak szorgalmas munkálkodásáért. A büntetőtörvényszék ügyforgalma — konstatálta az elnök — évről-évre nagyobb lesz s ezt statisztikai adatokkal igazolván, áttért a személyi ügyekre. Fájdalommal emlékezett meg a bírói kar halottjairól, *Gajzágó* Manó táblabiró és dr. *Szabó* László albiró elhunytáról. Felemlitette *Soós* Kálmán biró ügyét is, aki megtévelyedésével szégyent hozott a bírói karra, megjegyezte, hogy a büntetőeljárás folyamatban van ellene. *Elnök* végül buzditó szavakat intézett a bírói karhoz s a birák működésére ez ujévben sikert kivánt. Végül kisorsolták a fegyelmi tanács tagjait az 1904. évre.

§§ **Izgatással vádolt képviselő.** *Nyitrá*ról távíratozzák: A nyitrai kir. ügyészség vádat emelt *Veszelovszky* Ferenc a szeniczei választókerület országgyülési képviselője ellen az iránt, hogy az általános képviselőválasztáskor körutján államellenesen izgatott. A kir. törvényszék a főtárgyalást január 21-ére tüzte ki. A vádat *Chudovszky* Géza nyitrai ügyész fogja képviselni, ugyanaz, aki *Markovics* és *Valasek*-féle pőrben is vádlóként szererepelt. A védőséget Fajnor István szeniczei ügyvéd, ismert agitátor vállalta el. A főtárgyaláson, amely több napig fog elhuzódni számos tanukat hallgatnak ki.

TÁVIRATOK

A portugál trónbeszéd.

Lisszabon, január 3. A trónbeszédben, amelylyel a cortezt tegnap megnyitották, a király elsősorban sajnálkozását fejezte ki XIII. Leo pápa halála felett és utalt Portugál barátságos viszonyára az idegen hatalmakhoz, valamint Edvárd király, ama nemzet uralkodójának látogatására amelynek összeköttetése Portugáliával régi szerződéseken alapul és most tények által uj megerősitést nyert.

A zsidóvédő Oroszország.

Pétervár, január 3. Az orosz távirati ügynökség jelenti *Urániá*ból (Perzsia) hogy a perzsa lakosság *zsidóellenes zavargásra* készült, de az orosz alkonzul erélyes fellépése meghiusitotta ezt a tervet. A vezetőket letartóztatták.

Véres választógyülés.

London, január 3. A reformliga tegnap este *Newton Abot*ban (Dewonshire) az ottani küszöbön álló parlament pótválasztással kapcsolatban gyülést rendezett, mely rendkivül viharos lefolyásu volt. Vagy 3000 emberből álló néptömeg megakadályozta az *elnököt* a szólásban. Verekedés támadt, amelynek folyamán több ember megsebesült. Miután a tömeg elfoglalta a pódiumot, a gyülés félbeszakadt.

KÜLÖNFÉLÉK

Farsangi divat.

Teljes pompájában kifejlődve áll előttünk a farsang divatja. Mint az utóbbi esztendőkben egyáltalában, most is a kacér fényüzésnek egy neme jellemzi. Csupa tündöklés, ragyogás és pazar selyemfény a lényege, amelyet ezer fortélylyal müvészi fokra igyekszik emelni a teremteni tudó, hivatott divatmatador.

Eltekintve a ruhák szabásától, maguk a szövetek is gyönyörűek. Nem azt a tucatárut értem ezzel, amelyet minden kirakatban s az olcsó áruházakban láthatunk. A divatnak ama gourmandériái az érdekesek, amelyekből a modern báli ruhák anyaga kerül. A régi jó időkben atlasznál más selymet alig ismertek és ez is a magasabb fényüzést képviselte a mollok és battisztek korszakában. Ma drága finom selymeket vesznek a báli öltözék alapjául, de gondosan ügyelnek, nehogy a selyem fényessége sértő módon érvényesüljön. Hullámos muszlinredőkbe ugy beletakarják, többszörösen egymásra hajtogatják, hogy az egésznek márís megvan a tompa, fénytelen alapja. Ha erre aztán ránuzzák a remek felső szöveteket, az egész ruhának egyszerre megadták azt a habos lengeséget, — amely ma a báli ruhákat, csaknem kivétel nélkül — jellemzi.

Amily müvészi az idei báli divat anyaga, épp oly változatos is. Azért nehéz egy határozott szabályt felállitani, illetve rideg törvényekbe cikkelyezni azt a szépséges valamit, amit ma báli divatnak nevezünk. Legbiztosabb vezetőnk e téren a kitünő, elsőrangu divatcégek egyike lehet. Ehhez a módszerhez folyamodom én is és egyszerüen leirom azokat a divatos szöveteket, amelyeket *Monszterly és Kuzmik utódai*nak szalónjában e napokban láttam.

A bluzok és selyemruhák legkedveltebb szövete a *lumineuse*, amely minden szinben és árnyalatban uralni fogja a divatot. Puha, fényes selyem ez, amelynek divatszinei a smaradgzöld, champagne, aubergine és fehér. A most divatos redőzetre lágyságánál és vékonyságánál fogva rendkivül alkalmas. Alsó-ruháknak is ezt veszik, de természetesen beboritják Crépepel muszlinnal.

A bársonynál divatosabb szövetje az estély- és báliruhának nincs. A mindenható Divat megköveteli, hogy ez a méltóságos, tradiciók által megszentelt szövet elhagyja eddigi merevségét és alkalmazkodjék a most nélkülözhetlen lengeséghez. Dédanyáink pruszlikját, dédapáink mentéjét nem lehetne a mostani bársonyból elkészitení, de nem is az egykori vitézkötések, aranysujtások alapjául készült. Pici fodrokba, bodrokba törve, törékeny asszonyi alakok tündérszép palástja kerül belőlük és nem faji erőt, hanem francia eleganciát kell kifejeznie. *Velours-sifon* a neve és sötét, világos szinekben egyaránt kerül forgalomba.

A lenge leányalakok ez idén is habos tül ben fogják átélni az első bál izgalmas estéjét. S az üde, piruló arcocskákhoz ennél a szövetnél jobban kevés illik. Mintája többnyire hosszas vagy kerek ezüstpille. Ritkábban ugyan, de viselik az aranydiszeset is.

Az asszonyoknak pazar és remekszép tülök állnak rendelkezésükre. Nem is annyira szövetek ezek, mint inkább kész ruhák, amelyek — csakis a bélés hijján — Párisból kerülnek hozzánk. Még pedig azon fodrosan, teljesen kiszabva, ugy, hogy csakis rá kell őket huzni a selyemalsóra és kész a báli toilette.

Ezekben a kész ruhákban gyönyürü választéka van Monaszterlyéknek. Hogy melyik a szebbik, az tisztán izlés dolga, de szépnek mindegyiket el kell ismernünk. Az egyiknek ötfodros a szoknyája, minden fodor szé es, hegyes mintában van aranypillékkel sürün levarrva. Alul sürübben borulnak egymásra ezek a fodrok, felfelé ellenben ritkulnak. A derék disze is hegyes minta, amely a kivágás köré is simul. Ez a minta különben ezüstben és szines pilléktől bevonva is megvan.

A másik ruha buzakék tüllből készült. Empire izléssel tervezett, sárga csipkekoszoruk diszitik sürü sorokban, mig közöttük buzakék duchesse-szalagok futnak szerte sugárálakban. Közbe levelek vannak ezüsttel himezve és kék pillékből az exotikus virágok. Rendkivül hatásos ez a ruha, különösen fehér selyemalapon.

Egy fekete tüllruha cserfa-mintát mutat egész domboru alkalmazásban. E minta minden része vattával van alátéve és cellulozól-pillékkel levarrva. Azért, bár a minta csaknem tulsürü, a szövet sulya semmivel sem több a rendes, himzett tüllökénél. Ez a minta különben minden szinben megvan és aranyban, ezüstben, moirében a legkedveltebb Beavatott körökben moirénak nevezik a gyöngyházpillét, amely különböző szineket játszik, sőt olykor a gyémánttal versenyezik.

Egy fehér Crèpe de Chine-ruhán gyopárminta volt bársonyból applikálva. Szüzi fehérségében gyönyörü ez a poétikus disz és különösen alkalmas a fiatal asszonyok első báli ruhájául.

Fehér tüllalapot szivárványszin pillékkel szórnak tele. Ebből kerül a fodor, a derék disze és az egész ruhán mintha elömlenék a szivárvány sokszinüségének minden varázslatos szépsége.

Egy fehér Crépe de Chine-ruha teljesen át van törve a keresztül-kasul futó csipkéktől. Körül és lefelé futó csíkokban ez a disze. Alul kész fodor libeg rajta, melyet szintén egy csipkesáv ölt a felső részhez. Rajta rózsaminta van müvészi kivitelben himezve. A lefelé futó csíkok a felső részt osztják ékekre és közöttük millió apró szegélybe van öltve a sima, puha Crépe de Chine.

Ezek a kész ruhák csak össze lesznek varrva és a selyemaljra rátéve s kész a divatos báli alj. Ennél persze sokkal több munkát ád, a bár szintén előkészitett, derék kivitele.

s. b.

+ **Békaverseny.** A kutya-, macska-, majom-, madár-kultusz után ujabban a londoni társaság a béka-kultuszt teszi szalonképessé. Párisból az ugynevezett *Béka-társaság* nagyszámban szállitja a zöld békákat amelyek nem nagyobbak egy 20 filléresnél és értékük 8—20 frank között váltakozik. Ezeket az apró állatocskákat betanitják arra hogy az eléjük tett gyürüket sorba ugorják át és amikor a tudományban kellő jártasságra tesznek szert, akkor lesz belőlük a londoni társaság uj szórakoztatója. A béka-mulatság abból áll hogy több ilyen betanitott békát egy vonalban helyeznek el és mindegyik elé egyenlő számu gyürüt helyeznek; azután akárcsak a lóversenyen, egy adott pillanatban startolnak és mindegyik béka nekiiramodik a maga gyürüinek és sorba ugorja azokat. Az, amelyik elsőnek végez feladatával, az a győztes. Amint az angol nép fogadási szenvedélyét ismerjük, nincsen kizárva, hogy a közel jövőben már a totalizatőr is működni fog a béka-versenyeken.

*

+ **A köröm beszéde.** A homlok, száj, szem alkatából és az irásból az illető ember jellemét az ezzel foglalkozó tudósok nagy könnyüséggel meghatározzák. Egy tudós amerikai tovább haladt egy lépéssel ennél: a körömnek is ilyentajta jelentőséget tulajdonit; megnézi az ember körmét és belát a lelkébe. A tudós amerikai szerint: a hosszu és keskeny köröm képzelőtehetségre, kötészetre vall és a müvészet meg a kényelem iránt való előszeretetre; hosszu és lapos köröm okosságra, észre vall és nagy s ellemi képességre. A széles és rövid köröm elárulja, hogy a tulajdonos hirtelen mérges, heves, veszekedő és makacs, a jól csiszolt köröm erényt, egészséget, boldogságot, bőkezüséget sejtet, kemény és repedezett köröm haragot, kegyetlenkedést, gyilkosságot árul el; a korongszerüen hajlitott köröm a szellem gyöngeségére, s husig leharapott pedig kicsapongásra vall. A hosszu és domboru köröm azt mutatja, hogy a tulajdonos fölületes és erényekben szegény, és az olyan köröm, amelyen sok a fehér petty, gonoszságot árul el.

Napirend.

Naptár: Hétfő, január 4. — Római katholikus: Titus. — Protestáns: Bella. — Görög-orosz: (december 22.) Anasztázia. — Zsidó: Tebeth 16. — Nap kél: 7 óra 33 perekor. — Nyugszik: 4 óra 3 perekor. — Hold kél: 6 óra 4 perekor délután. — Nyugszik: 8 órakor reggel. — Hold a földközelben 1 óra 30 perekor délután.

A miniszterek nem fogadnak.

Téli kiállitás a Műcsarnokban nyitva 9 órától 4 óráig. Belépődij 1 korona

Nemzeti Szalon téli tárlata nyitva egész nap. Belépődij 50 fillér.

Szanatórium-kiállitás a régi képviselőházban, nyitva este 8 óráig. Belépődij 60 fillér.

Könyves Kálmán-társaság képkiállitása Nagymező-utca 37. szám. Megtekinthető egész nap dijtalanul.

Nemzeti Muzeum. Állattár. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig.

Egyetemi könyvtár zárva.

Az aquincumi ásatások és muzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. Ó-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyiérdekü vasut a Pálffy-térről.

Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9—1 óráig.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sólyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

A fővárosi könyvtár (Károly-körut 23.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váczi-körut 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállitása és kereskedelemtörténeti gyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitás (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban (vasár és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 órától 2 óráig és délután fél 3 órától fél 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váczi-körut 32. szám alatt.

REGÉNY

MADELEINE

Irta: KIELLAND L. SÁNDOR

(4)

Tom Robson a legügyesebb hajóépitő volt a partvidéken, csakhogy ivott; akinek tehát szüksége volt rá, annak ugyancsak a sarkára kellett állania és egyutttal nagy türelemmel kellett rendelkeznie. A Garman és Worse cégnek is többször épitett már; az a hajó azonban, amely most készült a műhelyben, az ő remekmunkájának indult. A legnagyobb hajó volt mindazok között, amelyek a városban épültek eddig — s Garman konzul kiadta a jelszót, hogy semmiben sem kell fukarkodni.

Éppen azért Tom is csak hébe-hóba ivott; akkor tudniillik, amikor a munkában nagyobb szünetek állottak be. Mint például jelenleg is, amikor a munka már annyira haladt, hogy hozzá lehetett fogni a padlózáshoz.

Mivel Gabriel nem akadt rá a barátjára s a sandsgaardi kocsit sem látta, amely máskor az iskola előtt szokott állani, gyalog indult hazafelé a hosszu fasoron át, amely a céghez vezetett. Jó félórás ut volt s miközben igy baktatott az uton, a gyülölt, nehéz könyvcsomot cipelve, a gyerek lelke megtelt keserü gondolatokkal.

Mikor az iskolából kijött, nap-nap után találkozott az iroda fiatalabb embereivel, akik a városban kosztoltak; fáradtaknak látszottak s ami a ruházatukat illeti, az meglehetősen kopott volt. Mégis irigyelte őket. Naphosszat ott ülhettek és dolgozhattak az irodában — abban a nagy szentélyben, ahol neki, aki pedig a cégfőnök fia volt, sem beleszólása, sem semmiféle munkája nem volt. Neki a műhelylyel kellett beérnie, amely tele volt rejtekhelyekkel s ahova délután ritkán vetődött el a konzul. Éppen ezért nagy öröme és büszkesége tellett a hajóban; összevissza mászkált rajta, hol a belsejében, hol kívül, föl és le s megvizsgált szorgosan minden deszkát s minden kis szeget, amit bevertek.

Végül is mindenféléket megtanult a hajóépitésből és Tom Robsonban s a kátrányégető Andersben, meg a többi kerekvállu hajóácsban jóbarátokra akadt.

A város legdélcegebb hajója készült a műhelyben s ha erre gondolt Gabriel, csaknem megfeledkezett sulyos terheiről, amelyek a latinban és görögben reánehezedtek. Félig megértett beszédekből, amelyeket otthon hallott, Gabriel tudta, hogy voltak különböző ellenkezések apja és Morten — a cégbe fölvett legnagyobb fiu — között, amikor először merült fel a hajó épitésének a terve.

Morten inkább azt szerette volna, ha — vagy ők maguk, vagy a város néhány más cégével szövetkezve — egy vas-gőzhajót vásároltak volna Angliában. Ugy vélekedett ugyanis, hogy nem messze lehet már az az idő, amikor a vitorláshajó teljesen meghódol a gőzhajónak.

Az öreg azonban elvből makacsul ragaszkodott a vitorláshajóhoz s azonfelül is elviselhetetlen volt reá nézve az a gondolat, hogy a Garman és Worse cég ezekkel az ujdonsült nagykereskedőkkel ott benn a városban szövetségre lépjen.

Ugy lett tehát, amint a cég feje akarta. A hajó a cég saját anyagából, saját műhelyében készült, az ő munkássi dolgoztak rajta, akik nemzedékről nemzedékre megkapták a maguk munkájukat Garman és Worsenál.

Amikor Gabriel annyira előrejutott, hogy letekinthetett a tengerőbölre, ahol a sandsgaardi birtokra láthatott, az első, amit megpillantott, a hajó volt.

Ott állott a hajó a főépület alatt a műhelyben, felépitve, az ő ives bordáival. Déli idő volt s az emberek mind vagy odahaza voltak apró kunyhóikban, amelyek az öböl nyugati oldalán huzódtak meg sorjában, vagy pedig ott hevertek és aludtak a forgácshalmazokon.

Amint ott állott igy Gabriel a magaslaton, ahonnan az ut egyenesen a házakhoz vezetett le, s elgyönyörködhetett ezekben a pompás dolgokban, amelyek régi idők óta a Garman és Worse cég tulajdonához tartoztak, akkor Gabrielnek mind nagyobb szomoruság szállott a szivébe. Ott emelkedett az ősi főépület: fehérre meszelten, az ő kék hollandiai cseréppel fedett tetejével, amely tele volt kiugró részecskékkel és ablakokkal. A ház előtt, dél felé, a nagy kert terült fasoraival, nyesett bokraival s egy kis tóval, amely félig kákával volt benőve. Eszaknak a tenger felé nyilott a bejárat s terült el a tiszta, sima udvar, közepén az öreg hársfával, azután következtek a tengeri épületek — egymásután négy, mindannyija sárgára festve, barna ajtókkal; ezektől némi távolságra, éppen az öböl közepén volt látható a hajómühely.

Odébb fönt az uton, amely dél felé a part hosszában kigyózott, feküdt „az udvar", amint nevezték. Az istállókból, a bérlőlakásból és más épületekből állott; mert igen nagy darab föld tartozott még Sandsgaardhoz, malmokkal, majorsággal s más effélékkel.

Az üzletnek ez a része sohasem érdekelte valami nagyon Gabrielt — és mégis! — ha megengedték volna neki, hogy gazdálkodó legyen, akkor legalább az udvart vezethette volna, közelében maradhatott volna az üzletnek, a hajóknzk és a tengernek. De neki tanulnia kellett s hogy ettől megszabaduljon, erre nem igen kinálkozott lehetőség.

Garman Frigyes Keresztély konzult nem lehetett egykönnyen valamire rávenni. Ahogy az apja tett, aki a legnagyobbik fiut az üzletnek nevelte, a legkisebbet pedig a tanulásra szoritotta, ezt a rendet ő is meg akarta tartani. A lázongó Gabriel azonban sokszor gondolt arra, hogy ugyancsak szükös nyereség volt az, amit Rikárd nagybácsi a tanulásból meritett. Fennhangon ezt persze nem volt szabad mondani.

Garmanné azon a nézeten volt, hogy egyenesen üdvös a fiatal, villongó természetre nézve, hogy a hajlandóságai ellen küzdjenek; semmi sem lehet károsabb, mint „engedni a vérnek."

Sehonnan sem lehetett tehát segitséget remélni és Gabriel szomoruan bandukolt a fasoron könyvcsomagjával. Egyszer csak a messzeségben, az udvar mögött lévő uton egy lovast pillantott meg, akire rögtön ráismert; Rikárd nagybácsi volt a „Don Juan"-on. Gabriel most egyszerre megvigasztalta a lépteit, megfeledkezett gondjainak és könyvcsomagjának sulyos terheiről és hirtelen mindaz a vigság és jó falat villant meg előtte, ami Rikárd nagybácsinak a látogatásával mindig velejárt. Mindenekelőtt a konyhába sietett, hogy Cordsen leányasszonynak mondja el az ujságot; azután az apja következett, akinek — ezt jól tudta Gabriel — kedves volt mindig az, aki jelenthette, hogy a követségi titkár közeledik.

— Jaj! . . . Uram Jézus — sikoltotta Cordsen leányasszony — rögtön rakj tüzet a pecsenyesütőkemencébe Márta!

Aztán szaladt, hogy tiszta fejkötőt vegyen magára.

— Jól van fiam! — mondotta Garman konzul és barátságosan bólintott Gabriel fele . . .

Gabriel egészen meg volt elégedve jelentésének az eredményével. A jámbor Cordsen leányasszonynál elérte, hogy: „Uram Jézus!"-t kiáltott, amit keservesen megbánt mindig, s azért csak ritkán szalajtotta ki a száján; azután meg az apja is szokatlanul nyájas lett a bejelentésre. Pedig Garman konzul sem volt valami érzelmes ember.

„A fiatal konzul", ahogy őt az emberek hivták, amikor még az öreg konzul volt a ház feje, kisebb volt, mint az öccse, s mialatt a követségi titkár az évek során egy kicsit elhizott, a fiatal konzul, mintha egy kicsit összeaszott volna. Sima, gyér szürkés haja volt, amelyet mindenfelől előre fésült, továbbá világoskék éles szeme, s az alsó állkapcsa egy egészen kicsikét előre nyult.

Simára borotváltan, merev, fehér nyakravalójával, fényes csizmájával és ezüstgombos botjával — a lényéről valami enyhe jólét áradt; minden szava, minden mozdulata — különösen pedig az a jellegzetes mozdulat, amelylyel az állát a merev nyakkendőjében eligazgatta — mindez olyan határozott, száraz és korrekt volt. Korrekt, ez a szó egészen a fiatal konzulra illett, mintha csak az ő számára találták volna fel. Egész személye, valamint egész élete a legapróbb dolgokban ezt a hideg, tiszta korrektseget tükrözte vissza. A nagyterjedelmü üzleten és a vagyonon kivül Garman konzul határtalan bámulatot és nagyrabecsülést is örökölt az apja irányában.

Garman W. Morten — az öreg konzul annak idején a sandsgaardi birtokot, amelynek akkor nem volt nagy az értéke, meglehetős terhekkel s az üzletet nagy rendetlenségben örökölte az apjától. Hogy a küzdés sulyos esztendeiben az egészet együtt tartsa, Garman W. Morten társas viszonyba lépett egy öreg gazdag hajóssal, Worse Jakabbal — innen eredt a cég neve.

Az öreg Worse pénzétől támogatva, az elpusztult üzletbe megint élet szállott, s Garman Morten nagy képzettsége néhány év alatt a partvidék egyik legjelentékenyebb cégévé emelte a házat.

Mikor azonban az öreg Worse meghalt, s a fia belépett a cégbe, akkor kisült, hogy Garman Morten és a fiatal Worse nem tud együtt dolgozni. „Barátságos megegyezés" után Worse jelentékeny vagyonnal csakhamar ki is lépett, s Garman csak az ő családi tulajdonát, Sandsgaardot és a céget tartotta meg. Innen számitódik tulajdonképpen Garman nagy vagyona, mig Worse rövid idő alatt végére járt a pénzének és miután tönkre jutott, meghalt. Az emberek ugy vélték, hogy Worse némileg hanyatthomlok szakadt ki az üzletből éppen akkor, amikor a jobb napok kezdtek beköszönteni. Garmannál azonban, annyi bizonyos, a szerencse telepedett meg.

Egyébként ugy látszott, hogy Worse özvegye és fia is, akiknek üzletük volt a városban, megint felkezdik magukat, különösen pedig az utóbbi időben mutatkoztak ennek a jelei. De bármilyen körülmény okozta légyen is ezt a vagyonosodást, Garman és Worse között, az öreg Garman W. Mortent soha senki sem vádolhatta volna joggal, hogy valami tisztességtelenséget követett volna el az üzletben. Fia pedig — Frigyes Keresztély — éppen apjának a nyomdokaiba lépett, mindig azt a vezérelvet követve: mit tett volna hasonló körülmények között az édesapja?

Igy gyarapodott egyenletesen a jólét s az egésznek megvolt a maga biztos és egyforma menete mindaddig, mig a fiatal konzul öregedni nem kezdett s legidősebbik fia, Morten, a külföldről haza nem érkezett s a cégbe be nem lépett. Ettől kezdve aztán különféle változások történtek.

A fiatal nagykereskedő, mint ahogy nevezték, tele volt uj, külföldi eszmékkel. Be kell járni keresztül-kasul a várost, a világ minden részébe irni, táviratozni, ajánlkozni kell — mindez csupa olyan dolog volt, ami Garman és Worse számára merőben ujmódinak és ellenszenvesnek tetszett.

— Hadd csak, hogy ők jőjjenek hozzánk — mondotta a konzul.

— Nem, kedves apám! — felelte Morton, — nem látod-e, hogy az idő eljár fölötted? Az már semmire sem jó, hogy továbbra is szép csendesen itt üljünk a helyünkön, mint a régi időkben. Kifelé, minden irányban kell tevékenykednünk, különben elveszitjük a jó üzleteket és csak a hulladék jut nekünk.

Addig-addig tartotta Morton ezeket az előadásokat, mig a konzul végre beleegyezett abba, hogy a városban irodát nyisson, de a saját neve alatt. „Garman és Worse"-t továbbra is csak Sandsgaardben lehetett megtalálni s bizony oda kellett kiláradniok azoknak, akik a céggel valamilyen üzletet akartak kötni.

Mindazonáltal idővel mégis csak létrejött egy és más a városban a nagykereskedő irodája révén. A konzulnak ez nem tetszett; de hát az az elve volt neki, hogy a legnagyobbik fiut támogassa — hiszen igy tette ezt az ő apja is — és igy előfordultak a cégnél olyan vállalkozások is, amelyekbe a konzul soha semmiféle körülmények között sem bocsátkozott volna.

Az iroda személyzete előtt a konzul mint valami felsőbb lény szerepelt. Ha keresztülment az irodán, mindenki lehajtotta a fejét. Ugy érezték, az öreg ur az ő rideg kék szemével akkor mindenbe belelát. — könyvbe, számadásokba és levelekbe — sőt még a legbensőbb magántitkokba is. Tudták, hogy a főkönyvben minden lapot ismer, hogy a különféle számlákat a lapszámukkal együtt meg tudja nevezni s ha valahol valami szabálytalanság történt, biztosak lehettek abban, hogy a konzul rá fog jönni.

Éppen azért arról is meg voltak győződve, hogy ha egy napon a háznak akár minden hitelezője, a biróság, vagy maga az ördög is betoppanna váratlanul, hogy abban az esetben senki a legesekélyebb hibát sem találná a vaskos, jól bekötött könyvek tömegében.

És mégis volt egy számla, amely nem volt bevezetve a könyvekbe, tudniillik a követségi titkáré. Ezt halandó szem még nem látta. Némelyek azt tartották, hogy annak a konzul vörös könyvében kell lennie, mások ugy vélték, hogy egyáltalában nem is létezik.

A követségi titkárról való levelezést is maga a cég főnöke végezte személyesen s a legcsudálatosabb ebben a részben az volt, hogy ezeket a leveleket sohasem másolták. Az iroda hivatalnokai ezen végre is nem sokat töprengtek s végül arra a meggyőződésre jutottak, hogy a konzul nem akarja, hogy megtudják, milyen viszonyban van Garman Rikárd a céggel.

Egy azonban bizonyos volt, — amint a hosszas tapasztalat is bizonyitotta — az tudniillik, hogy a konzul nagy sulyt fektetett azokra a levelekre, amelyek a tüzfelügyelőtől érkeztek. A postából azokat vette elő legelőbb s ha olvasás közben valaki váratlanul a szobába lépett, akkor mindig egy iv papirost tett rá az olvasott levélre.

A fiatalabb tisztviselők közül az egyik egyszer azt ujságolta, hogy a követségi titkár egyik levelében váltót látott. Azonban a többiek nem igan hittek ebben, mert hiszen általánosan ismeretes volt, hogy az egész üzletben nem fordult elő olyan papiros, amelyen Garman Rikárd neve szerepelt volna. De még hihetetlenebbnek tetszett az a hir, amelyet az irodának ama hirvivője hozott, amikor egy napon megint levél érkezett Bratvoldból. Mikor ugyanis az ujságoló tisztviselő — a saját beszámolása szerint — belépett a banktárcával, a fiatal konzul a kulcsos szekrény előtt állott, egyik kezében a levéllel, a másikban két váltóval — egészen vörösen és összekuporodva, mintha csak meg akart volna fulladni. Eleinte azt hitte az elbeszélő, hogy Garman konzult a szél ütötte meg, de erre az történt, hogy a konzul — a fiatal konzul — határozottan, bár kurta, de világos kacagást hallatott. Ez természetesen félreértés volt. Mindenki tudta, hogy a fiatal konzul nem tudott nevetni.

(Folytatása következik.)

Forint helyett korona!

Január 1-je óta a

BUDAPESTI NAPLÓ

felére szállitotta le előfizetési diját.

A BUDAPESTI NAPLÓ

Félévre	**7 kor. — fill.**
Negyedévre	**3 kor. 50 fill.**
Egy hónapra	**1 kor. 20 fill.**

Egyes számonkint

Budapesten és a vidéken **2** krajcár (4 fill.)

A

Budapesti Napló alakja és terjedelme marad a régi.

A Budapesti Napló ama régi előfizetőinek, akiknek előfizetése **január 1-én tul terjed,** a dijat **kétszeresen** számitjuk be, **a lejáratot tehát megfelelően meghosszabbitjuk.**

M. KIR. OPERAHÁZ.

Hétfő, 1904. január hó 4-én.

Először:

Rabszolgák.

Drámai költemény 2 szakaszban. Irta Palágyi Lajos. Zenéjét szerzé ifj. Ábrányi Emil.

Személyek:

Nero, császár	Gál	Petronius	Pethes
Seneca	Szacsvay	Lucius	Páiffy
Pedanius	Náday F.	Marcus	Beregi
Memmius	Herényi	Karvezető	Mihályfi
Cajus Cassius	Gyenes	Rabnő	Fái Sz.
Cingonnius	Molnár	Livia	Márkus

Kezdete 7½ órakor.

NEMZETI SZINHAZ.

Hétfő, 1904. január hó 4-én.

Az egér.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Pailleron. Forditota Fái J. Béla.

Személyek:

Moisandné	Lendvayné	Rimbaud	Gerő L.
Clotilde	Szacsvayné	Sagancey	Lánczy
Márta	Ligeti	Simiers	Császár

Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHAZ.

Hétfő, 1904. január hó 4-én.

A csodagyermek.

Bohózat 3 felvonásban. Irták Gavault és Charvay. Forditotta Molnár Ferenc.

Személyek:

Elise	Varsányi	Paradeux	Fenyvesi
Georges	Góth	Irén	Tanay
Croche	Hegedüs	Lansquenet	Vendrei
Berthe	Haraszthy	Hernani	Tapolczai
Langrune-né	Gazsi M.	Marguerite	Kész

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHAZ.

Hétfő, 1904. január hó 4-én.

A vándorlegény.

Nagy operett 3 felvonásban. Irták West és Schnitzer. Ford. Faragó Jenő. Zenéjét szerzé Eysler Ödön.

Személyek:

Fülöp herceg	Hegyi A.	Csepü	Kiss M.
Lola hercegnő	Rédey Sz.	Libuska	Krecsányi
Nikel	Solymosi	Apró	Ujvári
Oleander	Láng	Reszkető	Delli
Straubinger	Kovács	Kancsos	Irsai
Oculi	Komlósi	Bonifácz	Pázmán

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZINHAZ.

Hétfő, 1904. január hó 4-én.

Doktorkisasszonyok.

Operett 3 felv. Irta és zenéjét szerz. Verő György

Személyek:

Smircius	Sziklai	Nelli	Koltai
Ludovika	Sziklainé	Micsek	Ráthonyi
Miczi	Szentgyörgyi	Guszti	Heltai
Betti	Keleti	Szinigazgató	Tollagi
Etti	Kornai	A csárdás	Girréth
Fetti	Tomcsányi	Miska	Iványi

Kezdete 7½ órakor.

KIRALY-SZINHAZ.

Hétfő, 1104. január hó 4-én.

Makrancos hölgyek.

Operett 2 felv. Irta Bolten-Baekers, forditották Molnár F. és Faragó J. Zenéjét szerz. Lincke Pál.

Személyek:

Themisztokles	Ferenczy	Polixo	Verő
Lysistrata	Fedák	Leonidasz	Thury
Bachis	Szamosi	Nulpiosz	Papp
Chrysisz	Bánó	Amor	Szentgyörgyi
Plautiasz	Torma	Paulina	Csatai
Nikiasz	Oláh	Chloe	Hidvéghy

Kezdete 7½ órakor.

URANIA SZINHAZ.

Hétfő, 1904. január hó 4-én.

A modern ssszony.

Irta Ráth István.

Kezdete 7½ órakor.

FOVAROSI ORFEUM

VI., Nagymező-utca 17.

Ma hétfőn

egészen uj varieté-müsor

Vénusz a földön

Lincke nagy operettje

Hirtelen harag

a Tarka Szinpad ujdonsága stb. stb.

A télikertben reggeli 5 órán Vörös Elek cigányzenekara hangverseny.

Sorsjegyvevők figyelmébe!!!

Sorsjegyvétel előtt, aki akár készpénzért akár részletfizetésre kiván venni, forduljon bizalommal hozzánk. Sehol sem vehet oly előnyöset. Nincs tulfizetés, nem részletfizetési kényszer! Azonnali tulajdon- és játékjog. Sorsjegyekre, értékpapirokra, valamint vidéki takarékpénztárak részvényeire a legmagasabb kölcsönöket adjuk előnyös feltételek mellett.

Minden más felvilágosításokkal készséggel szolgálunk.

SORSJEGY LETÉTI-BANK BUDAPEST, VIII., József-körut 16.

BUDAPEST KÁVÉHÁZ Andrássy-ut 27. ESTENKINT SIMPLICZIUS világhirű kaposvári zenekara hangversenyez.

BABARY DEZSO feltünést keltő szolista vezetése alatt.

Finom uri fehérnemüek készitője **Hollós J.** Budapesten, kizárólag: V., Dorottya-u. 10. Alapitva 1867.

Aki szeret egy jó csésze teát, mindenütt, a világ legfinomabb legjobb teáját, az

Indra-Teát

kéri. Melange, Kina, India és Ceylon legfinomabb teáiból. Valódi csak eredeti csomagokban. Raktárak a fairagaszokon feltüntetve

UNIVERSUM

Találmányok, felfedezések, utazások, vadászkalandok, természetcsodák, hasznos tudnivalók, mulattató és tanulságos kisérletek

ÉVKÖNYV A CSALÁD ÉS IFJUSÁG SZÁMÁRA

Szerkeszti

HANKÓ VILMOS Dr.

Értekezéseikkel közreműködtek: Ábrányi Emil, Bálint Imre, Baumgartner Alajos, Biró Lajos, Bozóky Endre dr., Brózik Károly dr., Cholnoky Viktor, Dénes Lajos dr., Dietz Lajos, Erődi Béla dr., Garády Viktor, Gáspár János dr., Gáspár Károly, ifj. Hegedüs Sándor, Heller B. dr., Herman Otto, Hoffmann Otto, Jakab Ödön, Krécsy Béla, Lasz Samu, Lázár Pál, Paszlavszky József, Pekár Gyula, Philipp Kálmán, Rákosi Viktor, Ráth Arnold, Semayer Vilibald dr., Serényi Gusztáv, Szekeres Kálmán, Tompa János dr., Vörös Tibor, Wartha Vincze dr.

Tuli Odön és Belloni László rajzaival és számos képpel

ÁRA DISZES KÖTÉSBEN 8.50 KOR.

Kapható minden könyvkereskedésben vagy a kiadónál LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI) CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN BUDAPEST, VI. KER., ANDRÁSSY-UT 21. SZÁM

A titkos betegségek

alapos gyógyitásáról.

Ne sajnálja senki a fáradozást ilyen komoly ügyben, jelentkezzék egyszer személyesen, mert a legujabban külföldön beszerzett speciális müszerekkel még a legrégibb betegségnek is pontosan meg lehet határozni a székhelyét, elterjedését, minőségét, kórokozóját: bármily mélyen fészkelte is be magát a kóranyag a szervekbe, vagy a test nedveibe. Ezen behető vizsgálat alapján teljes biztossággal meghatározható a betegségi állapotnak megfelelő, alapos gyógyuláshoz vezető speciális gyógyitási mód is, amelyet mindenki, foglalkozásának megzavarása nélkül, otthon is elvégezhet. Ha valakinek lehetetlen volna megjelenni, akkor csak irja le a baját, amelynek pontos átvizsgálása után megkapja az utasitást és a megfelelő speciális gyógyszereket is — a legnagyobb titoktartás mellett. Levelébe válaszbélyeget mellékeljen. A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kivánatra mindenki visszakapja azokat.

Ilyen tökéletes és házagpótló hazánkban Dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista, országos hirü intézete (Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.), ahol jóakarattal, őszintén és lelkiismeretesen kaphat mindenki (ugy férfi, mint nő) a nemi életről felvilágositást, ahol a beteg vére és testnedvei megtisztulnak, idegei megerősödnek, az egész szervezet megszabadul a kóranyagoktól és lelki kinjai is megszünnek.

A mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül, biztos sikerrel, alaposan és gyorsan gyógyitja már sok év óta Dr. Palócz az ő speciális gyógymódjával még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujakóros sebeket, hugycső-, hólyag-, ideg- és hátgerinc-bajokat, sérveket, az önfertőzés és szifilisz utóbajait, magömlést, elgyengült férfierőt (impotenciát), kezdődő elmezavarti aranyeret, vérbajokat, bőrbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. A rendelést Dr. Palócz önmaga és egyedül végzi naponta délelőtt 10 órától délután 6 óráig (vasárnap déli 12 óráig).

Cim: Dr. Palócz v. kórházi orvos, speciálista, Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Férfiak ingyen kapnak

egy legujabb találmányu gyógyszert, melylyel az e gyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki eziránt ir, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyv, vel postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezreket mentett meg kik fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E célból elhatározta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszert felvilágositó könyvvel együtt ingyen küldeni. E háziszerrel a baj odahaza gyógyitható és mindenki, a ki fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyithatja magát. Ezen gyógyszerközvetlen hat azon szervekre, melyek erőt szükségelnek, és csodálatosan gyógyitja az évek óta tartó betegségeket. Öregek és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut"-nak alanti cimen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonukat nem hagyhatják el. A próbaküldemény bebizonyitja, hogy mily könnyen lehet e veszedelmes bajból otthon is megmeneküini. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki irhat a gyógyszerért bárhonnét is magyarul, mire neki diszkreció mellett egy gyógyszerküldemény küldetik felvilágositó könyvvel együtt. Irjon azonnal. A küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartalmát senki sem gyanitja. A levelek következőleg cimzendők: State Medical Institute, 9, Electrom Building, Fort Wayne, Ind., Amerika és minden levél bérmentesitendő.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAPIAN PAPIAN PAPIAN

	Kr		Kr
1 beszehajtható vaságy 8 db kivehető matracal	— 10.—	1 szőll sodrony ágybetét	5.—
1 rouge paplan	— 1.80	1 tengerifi matrac	— 4.50
1 „ „ prima	— 2.80	1 afrique „	— 5.—
1 cachmir paplan	— 8.40	1 lószőr „	— 12.—
1 satin „	— 8.80	1 ablak köper függöny	3.—
1 atlasz cachmir	— 4.80	1 „ tunis „	1.50
1 selyem atlasz paplan	— 8.50	1 „ gyapju „	4.50
1 fodros selyem atl. papl.	12.50	2 ágy, 1 asztaltartó bourett	5.50
1 jó vászon paplan lepedő	2.—	2 „ 1 „ gyapju	12.—
1 „ ágy „	1.30	1 nagy szobaszőnyeg	— 2.50
1 finomi ágytakaró pokróc	2.50	1 „ „ L.	— 5.30
1 gyapju „ „	5.50	1 ágyelőke I.	— 0.85
1 jó lópokróc	— 1.60	1 tapestry ágyelőke	— 1.50
1 téli pokróc	— 4.60	1 mtr. jó futószőnyeg	—.40
1 szép fali szőnyeg	— 7.50	1 „ „ mintázott	—.75

GICHNER JANOS

paplan- matrác és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktára

Budapest, VII., Erzsébet-körut 20.

Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, nem tetsző áruk kicseréltetnek, vagy a pénz visszadatik.

A 20527. számu

„Átkapcsoló-készülék elektromótorok számára"

cimü, 1900. augusztus 28-ról kelt magy. szabadalomra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatok „W. O. 8727" alatt Mosse Rudolfhoz Bécs, I. Seilerstätte 2. intézendők.

VALÓ-

di francia különlegességek (gumm és halhólyag, ugyszintén összes női ovszerek) F. Berguerand fiis legnirnevesebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők:

POLGAR SANDOR-nál BUDAPEST, VII., Erzsébet-körut 50

Részletes kaposi árjegyzék ingyen, zárt boritékban. Ezen hirdetés beküldése esetén 15% engedm ny. kivagatott: a „Budapesti Napló"-ból

Ne házasodjék.

és ne kössön ismeretséget, mielőtt a vagyoni és egyéni viszonyok felől magát kellőleg nem informálta. Megbizható információkat a bel- és külföld bármely helyéről gyorsan és legmélyebb titoktartás mellett ad, **kutatásokat és megfigyeléseket** eszközöl a „Reform" tudakozó intézet (alapitatott 1888. évben), Budapesten, VII., Erzsébet-körut 12. 16875

Érettségire,

polgári iskolai magánvizsgákra előkészit rövid idő alatt biztos sikerrel, mérsékelt dijazásért **„Magántanulók tanfolyama"** Budapest, VII., Dembinszky-utca 22. II. e. 15.

Nemes kanárik,

mély, turagazdag, szorgalmas énekesek, nppal és világitásnálisénekelnek, darabjai márka, nőstény 5 márka utánvéttel 10 napon belül kiserélhetők és teljes szavatosságot vállalok az egészséges megérkezésért és éneklőértékért. Árjegyzék ingyen. **H. Gorges tenyészete, Thale i. Harz, Hüttenstrasse 21.**

Irógépek

különféle rendszerűek jutányosan eladók. Levélutasitásokat „Jutányos" jeligével a kiadóhivatal továbbit.

Olcsó Butor-eladás.

Kerepesi-ut 28

Aki olcsó és jó butort akar vásárolni, keresse fel butorelepemet, ahol szárazfából készült szép és jó butort, valamint izlésesen kiállitott párnázott butort, raktárom tulhalmozása miatt bámulatos olcsó árban vásárolhat.

Nagy választék háló-, ebédlő-, szalon- és uriszobaberendezésekben, egyszerü valamint diszes kivitelben.

Dósa Kálmán asztalos és kárpitos

Budapest, Kerepesi-ut 28. sz. félemelet

Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Én Csillag Anna

185 cm. óriás hosszu Loreley-hajamat, az általam feltalált kenőcs *14 havi használata* után értem el. Ezen kenőcs az egyedüli szer a haj ápolására, a növés előmozditására, a lejtőr erősitésére, uraknál erős és teljes szakáll növeszt és már rövid idei használat után is ugy a hajnak, mint szakállnak természetes fényt és teltséget kölcsönöz és megóvja ezeket a korai megőszülésétől egész a késő aggkorig.

Egy tégely ára 1, 2, 3 és 5 frt.

Postai szétküldés naponként az összegnek előre való beküldése után vagy utánvétel az egész világba a gyárból, hova *minden* rendelés intézendő.

Csillag Anna

Wien, I., Graben 14.

Köhögésnél,

rekedtségnél vegyen 60 fillérér Réthy-féle pemetefű cukorkát.

Magy. kir. államvasutak 19845/903. Cl.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak által kezelt helyi érdekü vasutak közös árudijszabásához 1904. évi január hó 1-én az I. pótlék lép életbe, mely a már előzetesen hirdetett I. és II. pótlék jelzett tartalmát egyesitve megában foglalja és pedig:

I. Változtatásokat és kiegészitéseket az A) általános részben.

II. Változtatásokat és kiegészitéseket a B) különleges részben, u. m. a bihari, csetnekvölgyi, debrecen-derecske-nagylétai, halas-bácsalmási-igyicai, hódmezővásárhely-makó-nagyszentmiklósi, kaba-nádudvari, kaposvár-mocsoládi, nyiregyháza-mátészalkai, tőketerebes-gálszécs-varannói és a zolyombrezóbreznóbánya-tiszolci helyi érdekü vasutak dijszabását, valamint módositásokat a szlavoniai, budapest-lajosmizsei, első délnyugoti határőrvidéki, kőrösbelovár-verőcebarcsi, magyar délkeleti és a vinkovce-zupanjeszávaparti helyi érdekü vasutak dijszabására vonatkozólag; és végre

III. Ugy az A), mint a B) részt illető egyéb kiegészitéseket és helyesbitéseket.

Ezen pótlék külön német forditásban is megjelenik, s példányai a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál (Budapest, VI., Csengery-utca 33. sz. a.), valamint az üzletvezetőségeknél 40 fillérjével kaphatók.

Budapest, 1903. december hóban.

Az igazgatóság.

Utánnyom, nem dijazunk.)

Nyomatott a „Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IX., Üllői-ut 25.